

NASIL İHRACATÇI OLUNUR ?

6/1/1996 tarih ve 22515 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan (96/1) sayılı İhracat Belgesine İlişkin Tebliğ uyarınca, "İhracatçı Belgesi" 15/1/1996 tarihinden itibaren uygulamadan kaldırılmıştır.

6/1/1996 tarih ve 22515 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İhracat Yönetmeliği'nin 4. maddesinin (e) bendine göre, ihraç edeceği mala göre ilgili ihracatçı birliğine üye olan, gerçek usulde vergiye tabi (tek vergi numarası sahibi) gerçek ve tüzel kişi tacirler, Esnaf ve Sanatkar Odalarına kayıtlı olup üretim faaliyetiyle işgal eden esnaf ve sanatkarlar ile joint-venture ve konsorsiyumlar ihracatçı olarak tanımlanmıştır.

Buna göre, İhracatçı Birliğine üye olmak isteyen tacirlerden, bundan böyle İhracatçı Belgesi yerine, Ticaret Sicil Gazetesi ve Tek Vergi Numarası sahibi olduğunu tevsik eden belgeler aranacaktır.

İhracatçı Birliğine üye olmak isteyen Esnaf ve sanatkarlardan ise, Tek Vergi Numarası mükellefligi yanında, üretim faaliyetiyle işgal ettiklerini Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu'ndan alacakları bir belge ile tevsik etmeleri aranacaktır.

Joint-venture ve konsorsiyumlar ise, Tek Vergi Numarası mükellefligi olduğunu tevsik eden belge ve durumlarını belirtir ortaklık sözleşmesini İhracatçı Birliğine tevdi ederek üye olacaklardır.

İHRACAT PROSEDÜRLERİ

İhracatçı Kimdir?

İhracatçı: İhraç edeceği mala göre ilgili ihracatçı birliğine üye olan, gerçek usulde vergiye tabi (tek vergi numarası sahibi) gerçek ve tüzel kişi tacirler, Esnaf ve Sanatkar Odalarına kayıtlı olup, üretim faaliyeti ile işgal eden esnaf ve sanatkarlar ile Joint-venture ve konsorsiyumlardır.



İhracat Şekillerine Göre İşlemler

1-Özellik arzetmeyen ihracat

İhracı yasak ya da ön izne tabi malların dışında veya kayda bağlı olmaksızın yapılan ihracata "Özellik Arz Etmeyen İhracat" denilmektedir.

2- Kayda bağlı ihracat

Ürün aşağıda yer alan liste kapsamında ise, ihracatçı, gümrük beyannamesi ile, ilgili İhracatçı Birliğinden kayıt alarak, Gümrük İdaresine başvurmalıdır.

Kayda bağlı ihracat işleminde onaylanmış gümrük beyannamelerinin gümrük idarelerine tevdi süresi uzatılmamak şartıyla 90 gündür. Ancak Ülkemiz ihraç ürünlerine miktar kısıtlaması uygulayan ülkelere yapılan, kısıtlama kapsamındaki maddelerin ihracına ait onaylanmış gümrük beyannamelerinin tevdi süresi Müsteşarlıkça belirlenebilir.

Kayda bağlı ihracat listesi:

1. Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu primi kesintisine tabi maddelerin ihracı
2. Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan ödeme yapılan maddelerin ihracı,
3. Ülkemizde kredi karşılığı kurulan tesislerin bedelinin malla geri ödenmesine ilişkin özel hesaplar çerçevesinde ihracat,
4. Ülkemiz ile Rusya Federasyonu arasındaki doğalgaz anlaşması çerçevesinde ihracat
5. Ülkemiz ihraç ürünlerine miktar kısıtlaması uygulayan ülkelere yapılan kısıtlama kapsamındaki maddelerin ihracı,
6. Birleşmiş Milletler Kararları uyarınca ekonomik yaptırım uygulanan ülkelere ihracat,
7. 18.12.1994 tarih 22145 sayılı RG'de yayımlanan Bitkisel ve Hayvansal Ürünlerin Ekolojik Metodlarla Üretilmesine İlişkin Yönetmelik kapsamında sertifikayı haiz mallar
8. İşlem görmemiş zeytinyağı ve işlem görmüş dökme veya varilli zeytinyağı,
9. (Yürürlükten kaldırılmıştır.)
10. Meyan kökü,
11. Ham lüle taşı ve taslak pipo,
12. Yürürlükten kaldırılan "İhracat 88/29" sayılı Tebliğ'de tadat edilmiş olan maddeler
84.21: Yalnız santrifüjler
85.01: Elektrik motorları ve jeneratörler
85.02.40: Rotatif elektrik konvertörleri
85.03: 85.01 ve 85.02 Pozisyonundaki makinalarda kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar
85.04: Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin, redresörler),
85.32: Sabit, değişken veya ayarlanabilir (ön ayar yapılabilir) elektrik kondansatörleri,
85.40: Elektronik lambalar, tüpler ve valfler,
13. Wassenaar Düzenlemesi kapsamındaki malların ihracı,
14. Füze Teknolojisi Kontrol Rejimi (FTKR) kapsamındaki malların ihracı,
15. Kimyasal silahların geliştirilmesinin, üretiminin, stoklanmasının ve kullanılmasının yasaklanması ile ilgili sözleşme eki Liste 2 ve Liste 3'de yer alan maddeler,
16. Kimyasal silahların geliştirilmesinin, üretiminin, stoklanmasının ve kullanılmasının yasaklanması ile ilgili Viyana Sözleşmesi eki Liste 1'de yer alan maddeler,
17. Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi ile bu Sözleşmeye ait Protokoller ve Değişiklikler kapsamındaki malların sadece sözkonusu düzenlemelere taraf ülkelere yönelik ihracat

3-Transit ticaret

Transit ticaret: Alış ve satış bedelleri arasında lehte fark esas olmak üzere, mal bedelleri için transfer yapılarak veya yapılmaksızın satın alınan yabancı menşeli veya Türk menşeli olup da yurt dışına satılmış (serbest bölgelere yapılan satışlar dahil) malların transit olarak veya doğrudan

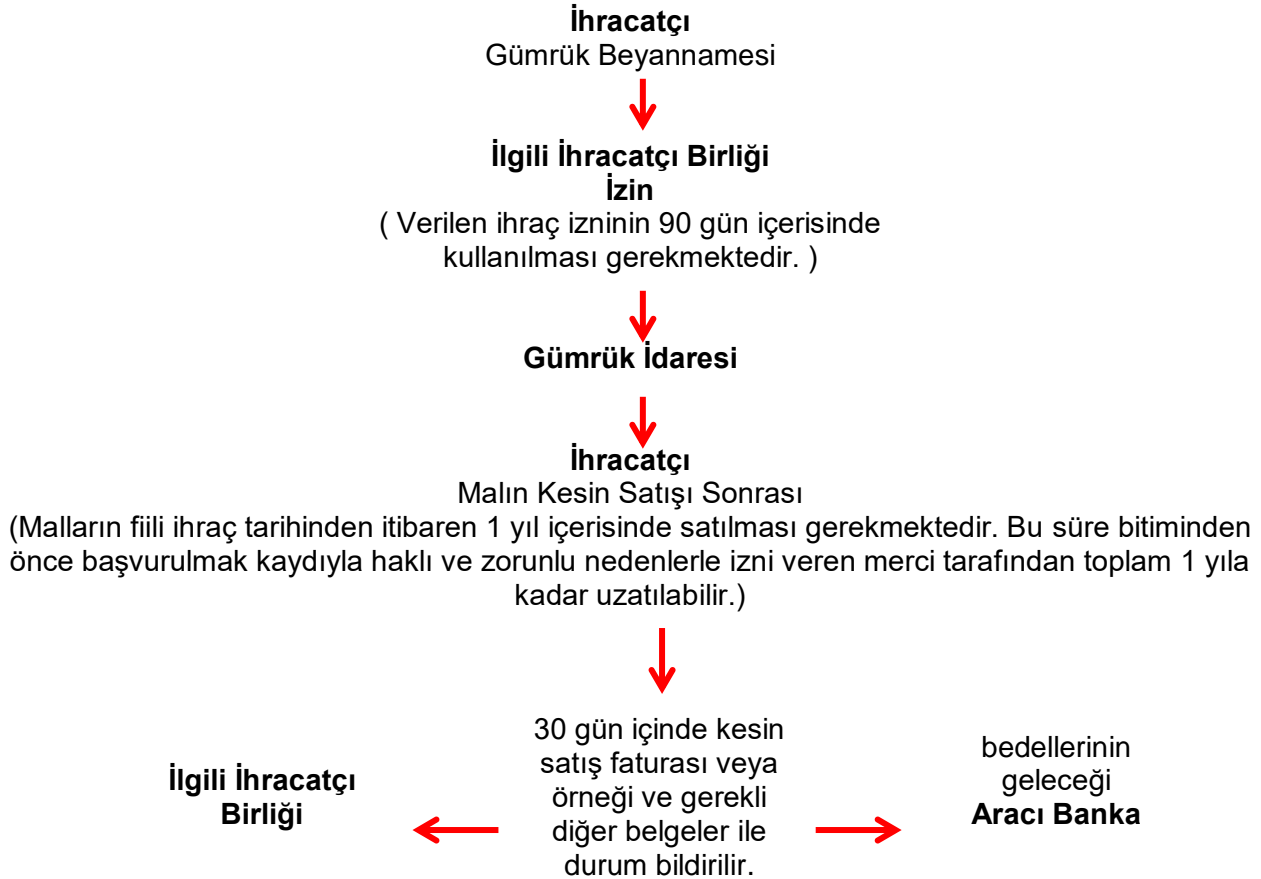
doğruya , İthalat ve İhracat Rejimi hükümlerine tabi olmaksızın başka bir ülkeye (serbest bölgeler dahil) satılmasıdır.

Özel Düzenlemeler

- Alış ve Satış bedelleri arasında lehte fark olması esastır.
- Transit Ticarete konu olan malların satın alınması ithalat, satılması da ihracat sayılmazlar.
- Uluslararası anlaşmalarla ticareti yasaklanmış mallar ile Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın madde politikası itibarıyla transit ticaretinin yapılmasını uygun görmediği mallar transit ticarete konu olamaz. İthalat ve ihracat yapılması yasaklanmış ülkelere veya bu ülkelere transit ticaret yapılamaz.
- Transit ticarete konu olan mallarla ilgili olarak, ithalata ve ihracata ilişkin vergi, resim, harç ve fon tahsil edilmez.
- Transit ticarete satış bedellerinin konvertibl bir döviz cinsi ile tahsili zorunludur.
- Satış bedeli henüz tahsil edilmeden önce alış bedelinin banka kaynaklarından veya yurt içinden temin edilen dövizlerle açılan Döviz Tevdiat Hesap'larından transfer edilerek dövizle ödenmesi halinde, asgari bu kullanılan döviz tutarının transfer tarihinden itibaren 180 gün (veya ülke bazında farklılaştırılmış süreler) içinde (efektifler için Döviz Beyan tutanağı aranır) ödenmemesi halinde banka tarafından keyfiyet ilgili kambiyo mercisine ihbar edilir.
- Transit ticaret faaliyetinden elde edilen satış bedelinin tamamı Transit Tacirinin serbest kullanımına bırakılır.
- Transit ticaret talepleri, Transit Ticaret Formu düzenlenmek suretiyle bankalara yapılır.

4-Konsinye ihracat

Kesin satışı daha sonra yapılmak üzere dış alıcılara, komisyonculara, şube ve temsilciliklerine mal gönderilmesi şeklinde yapılan ihracat biçimidir.



İhracatçı gerekli belgeler ile İhracatçı Birliği ve aracı bankaya durumu bildirmektedir. İhracatçı birlikleri de verdikleri Konsinye İhraç izinlerine ait bilgileri malın kesin satışının kendisine bildirilmesinden itibaren 3 işgünü içinde aracı bankaya gönderirler.

Süresi içinde satışı yapılan malların Kambiyo Mevzuatına göre bedellerinin, satılmaması halinde ise malların Gümrük Mevzuatı çerçevesinde ülkemize geri getirilmesi gerekir.

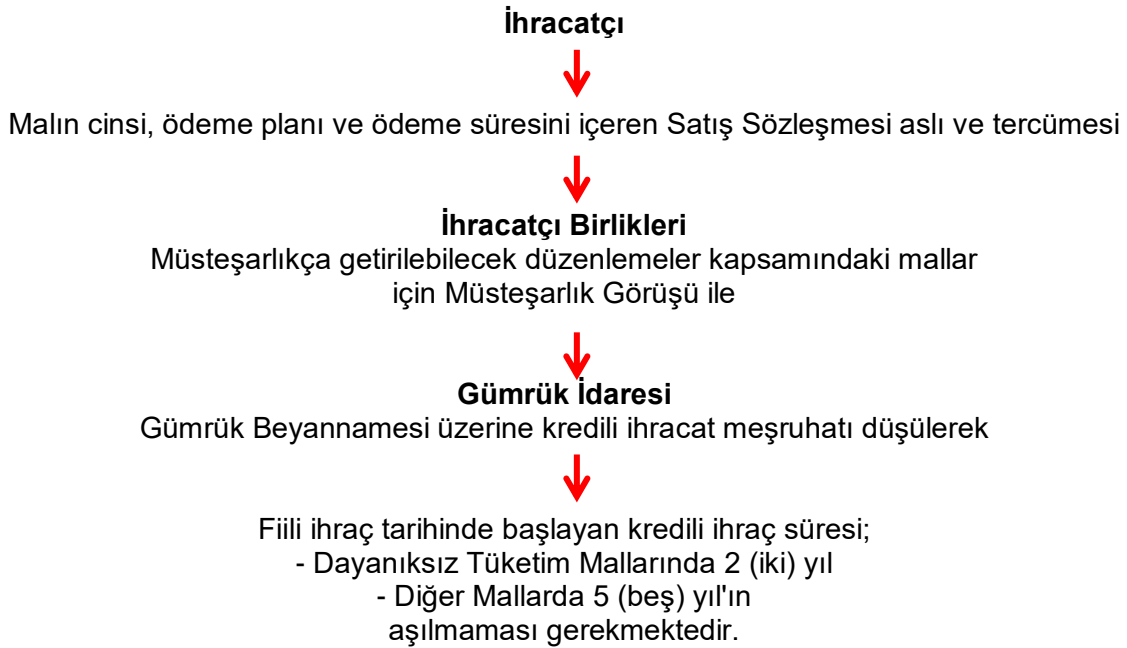
İhracatçı Birlikleri Madde veya Ülke Politikası açısından Müsteşarlıkça getirilecek düzenlemeler dışında kalan mallarla ilgili Konsinye İhracat taleplerini sonuçlandırır. Diğer kapsamdaki mallara ilişkin konsinye ihraç taleplerinde Müsteşarlığın görüşünün alınması gerekmektedir.

- A)** Hammadde, yardımcı madde, yarı mamul ve ambalaj malzemelerinin daha ileri bir düzeyde işlem görmek üzere üçüncü ülkelere gönderilmek istenilmesi halinde; (Hariçte İşleme İzin Belgesi Verilir) **Dış Ticaret Müsteşarlığı**
- B)** Maden cevheri ve konsantrelerinin, izabe edilmek ve işlenmek üzere üçüncü ülkelere gönderilmek istenmesi halinde; **Maden İhracatçı Birlikleri**
- C)** Tamirat amaçlı, garanti hükümleri uyarınca veya bir imalat hatası nedeniyle Türkiye Gümrük Bölgesi dışına gönderilen eşya yerine ithal edilecek ürünler için; **Gümrük Müsteşarlığı**

Hariçte İşleme İzin Belgelerinin süreleri 12 aydır. Ayrıca 1 yıla kadar ek süre verilebilir.

5-Kredili ihracat

İki ve çok taraflı kredi anlaşmaları dışında kalmak kaydıyla, ihracat bedelinin Türk Parası Kıymetini Koruma Mevzuatında öngörülen süreleri aşacak şekilde yurda getirilmesine imkan tanıyan bir satış şeklidir.



Kredili İhracat, uluslararası bankacılık teamüllerine göre yapılmak-tadır. Yetkili bankalar ve ihracatçılar belirtilen süredeki ödemeler ile kredi sözleşmesinde yer alan taksitlerin, süresi içinde yurda getirilerek bir bankaya satılması ile ilgili olarak şartların gerektirdiği önlemleri almak zorundadır.

İhraç bedellerinin normal döviz getirme sürelerinin dışında tahsiline olanak veren kredili ihracatta, ihraç bedelleri en geç satış sözleşmesinde belirtilen vadeleri izleyen 30 gün içinde tahsil edilir.

6-Bedelsiz ihracat

Karşılığında yurda herhangi bir bedel getirilmeksizin yurtdışına mal gönderilmesine bedelsiz ihracat denilmektedir.

Kapsam	Koşul	İzin Mercii
A' Gerçek veya tüzel kişiler tarafından götürülen veya gönderilen hediyeler, miktarı ticari teamüllere uygun numuneler ve reklam eşyaları	Değer <10.000.-\$□	Bedelsiz İhraç Formu doldurulmak suretiyle Gümrük İdareleri veya Posta Gümrükleri
B' Daha önce usulüne uygun olarak ihraç edilmiş malların bedelsiz gönderilmesi ticari örf ve adetlere uygun parçaları, fireleri ile garantili olarak ihraç edilen malların garanti süresi içinde yenilenmesi gereken parçalar (İhracatçı Birliği'ne üyelik şarttır.)	Değer 10-25.000.\$	Bedelsiz İhracat Formundan üç nüsha doldurulmak suretiyle İlgili İhracatçı Birliği
	Değer >25.000.-\$□	İhracatçı Birliğinin görüşü ile birlikte Dış Ticaret Müsteşarlığı
C Yabancı misyon mensuplarının, Türkiye'de çalışan yabancıların, yurtdışına hane nakli suretiyle gidecek Türk vatandaşlarının, daimi veya geçici görevle yurtdışına giden kamu görevlilerinin, götürecekleri / gönderecekleri veya adlarına gönderilecek eşya ve taşıtlar	Eşyaların gönderilmesi halinde, Türkiye'den satın alındığının belgelenmesi, taşıt götürülmesi halinde ise taşıtın trafik tescil kuruluşlarınca veya vergi dairelerinde kayıtlarının kapatıldığının belgelenmesi şartı ile	Gümrük İdareleri
D Yurtdışında yerleşik tüzel kişiler, yabancı turistlerin ve yurtdışında ikamet eden Türk Vatandaşlarının beraberlerinde götürecekleri / gönderecekleri veya adlarına gönderilecek eşya ve taşıtlar		

Bedelsiz ihraç izinlerinin geçerlilik süresi 1 yıldır.

Dış Ticaret Müsteşarlığı ve İhracatçı Birlikleri, verdikleri bedelsiz ihraç izinlerinin bir örneğini talep sahibine, bir örneğini de ilgili gümrüğe intikal ettirirler.

Yukarıdaki hususlar dışında kalan özel ve zaruri durumlar Dış Ticaret Müsteşarlığınca incelenip sonuçlandırılır.

İhracında Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'na prim kesintisi yapılan malların bedelsiz olarak ihraç edilebilmesi için, sözkonusu primin ödendiğine ilişkin banka dekontunun müracaat merciiine ibrazı gerekmektedir. FOB değeri 1.000 ABD dolarını geçmeyen malların bedelsiz ihracı DFİF kesintisine tabi değildir.

Kayda bağlı ihracat listesinin 8,14,15,16 ve 17 inci sıralarında yer alan malların bedelsiz ihracı değerine bakılmaksızın kayda tabidir. Sözkonusu listenin diğer sıralarında yer alan mallardan değeri FOB 1.000 ABD Dolarını geçenlerin bedelsiz olarak ihracında kayıt şartı aranmaktadır.

7-Bağlı muamele veya takas yoluyla yapılacak ihracat

Takas ve bağlı muamele ticaret şekli "Karşılıklı Ticaret" olarak adlandırılan ve en genel anlamıyla kısmen de olsa ödemenin para yerine malla yapıldığı ticaret kapsamında yer almaktadır. Diğer bir deyişle, ihraç edilen malın tümüne veya bir bölümüne karşılık mal alınmaktadır. Bu ticaret şekilleri daha çok finansman zorluklarının yaşandığı ülkelere yönelik ihracatlarda gündeme gelebilmektedir.

İhraç veya ithal edilen mal, hizmet veya teknoloji transferi bedelinin kısmen veya tamamen mal, hizmet, teknoloji transferi veya kısmen döviz ile karşılandığı bir ödeme şeklidir.

Bağlı muamele veya takas yoluyla yapılacak ihracat için üye olunan veya bağlı bulunan bölgedeki İhracatçı Birliği'nden izin alınması gerekmektedir.

Bağlı muamelelerde süre altı (6) aydır. Ancak bu süre bitiminden önce başvurmak kaydıyla izni veren mercii tarafından 2 yıla kadar uzatılabilir.

Bağlı muamele veya takas konusu ihracat ve ithalat bedellerine ilişkin kapatma işlemleri, kambiyo mevzuatı hükümleri çerçevesinde işleme aracılık eden bankalarca sonuçlandırılır.

İthalat ve ihracat işlemleri, hesapların izlenmesi ve işlemlerin takibi bakımından tek bir aracı banka tarafından yürütülmesi esastır. Ancak, bağlı muamele veya takas izni verildikten sonra fiili ithalat ve ihracat işlemleri başlamamışsa izin veren mercie başvurulması sureti ile aracı banka değişikliği yapılabilir.

İhracat ve ithalat işlemleri ihracat ve ithalattan alınan her türlü gümrük, vergi, resim ve harçlar ile fonlara tabi olarak yapılır. İhracatın desteklenmesine ilişkin mevzuat ile bağlı muamele veya takas konusu mal ve nakit ödemelerine ilişkin diğer mevzuat hükümleri saklıdır.

İki ülke arasındaki işlemler takas, ikiden fazla ülke arasında yapılan işlemler ise, bağlı muamele olarak adlandırılmaktadır.

8-Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri kapsamında yapılacak hizmetler

Yurtdışında inşaat, tesisat ve montaj işi alan müteahhitlerin Dış Ticaret Müsteşarlığı Anlaşmalar Genel Müdürlüğüne başvurmaları gerekmektedir.(İhracatçı Birliklerine üye olma zorunluluğu yoktur.)

Vergi, Resim ve Harç İstisnası Talepleri;

- Dilekçe (imza sirkülerinde yer alan yetkililerce imzalanmış)
- Yurtdışı Müteahhitlik Proje Formu
- İmza sirküleri (Noter tasdikli)
- Ticaret Sicil Gazetesi
- Son yıla ait bilanço, kar/zarar cetveli (Vergi Dairesince tasdikli)
- İhracat Taahhütnamesi
- Yurtdışı Müteahhitlik Karnesi (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'ndan)
- İş üstlendiğini tevsik eden bilgi ve belge (İşverenle yapılan sözleşmenin aslı ve tercümesi, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın yurt dışı teşkilatınca veya sözkonusu teşkilatın bulunmadığı ülkelerde konsolosluklarımızdan o işin alındığını belgeleyen yazı)
- Daha önce gerçekleştirilen işlerle ilgili bilgi (Varsa)

Yurtdışında iş yapan müteahhit firmalar bu işle ilgili vergi, resim ve harç istisnası belgesi alabilmek için Dış Ticaret Müsteşarlığı'na müracaat edebilirler.

Bu belgelerin kapatma işlemi T.C. Merkez Bankası'nca yapılmaktadır.

Belge ile ilgili süre ve tadilat talepleri Dış Ticaret Müsteşarlığı'na yapılır.

Söz konusu belge 17.7.1995 tarih ve 22346 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 95/7 sayılı Tebliğin 14 ve 34. maddelerine istinaden düzenlenmektedir.

9-Ticari kiralama yoluyla yapılacak ihracat

Malların bir bedel karşılığında, belirli bir süre kullanılmak üzere geçici olarak yurtdışına çıkarılmasına imkan tanıyan bir ihracat şeklidir.

İhracatçı ihraç taleplerini, 5 nüsha Ticari Kiralama Yoluyla Yapılacak İhracata İlişkin Başvuru Formu ve yurtdışındaki firma veya kiralanacak malın cinsi, teknik özellikleri, miktarı, birim fiyatı, değer tutarı, kira süresi, kira bedeli, ödenme şekli, teslim yeri gibi bilgileri içeren kira sözleşmesi ile birlikte Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Genel Müdürlüğü'ne başvurmalıdır. (Süre 1 yıldır zorunlu nedenlerle iki yıla kadar uzatılabilir.)

Ticari kiralamaya konu malın yurtdışında kesin satışına ilişkin talepler, ihracat izninin bitiş tarihinden önce başvurulmak kaydıyla Dış Ticaret Müsteşarlığınca sonuçlandırılır ve ilgili Kambiyo Müdürlüğüne, aracı bankaya ve firmaya bildirilir.

Ticari Kiralamaya konu olan malın yurtdışında kesin satışı halinde, satış bedelinin, kesin satış faturası tarihinden itibaren 30 gün içerisinde yurda getirilmesi zorunludur.

10-Yurtdışı fuar ve sergilere katılma (*)

Ülkemizi temsilen iştirak edilecek fuar ve sergileri düzenleyecek fuar organizatörü firmaların, Dış Ticaret Müsteşarlığı'na başvuruda bulunarak "Yeterlilik Belgesi" veya "Geçici Yeterlilik Belgesi" almaları zorunludur.

Yeterlilik belgesi almak isteyen firmalar "Uluslararası Ticari Fuar ve Sergi Organizasyonu Yeterlilik Belgesi Başvuru Formu"nu doldurarak Bağlı buldukları Odaya onaylatmak suretiyle Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Genel Müdürlüğü'ne başvururlar.

Gönderilecek bedelli veya bedelsiz mal ve eşyanın yurtdışına çıkışı için ise Gümrük İdarelerine müracaat edilmesi ve Fuar ve sergilerin bitişini takiben 90 gün içinde malların aynen veya satılmaları halinde bedellerinin getirilmesi gerekmektedir.

11-Sınır ticareti

Sınır ticareti, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bulunan sınır illerinde yaşayan gerçek kişilerin zaruri ihtiyaçlarını karşılamak üzere karşılıklı olarak yaptıkları ticari işlemlerdir.

Sınır ticareti belgesinin alınması;

Sınır ticareti yapılabilecek illerde yerleşik gerçek kişilere müracaatları halinde ilgili Valilikce uygun görülere sınır ticareti belgesi verilir.

Yetki ve sorumluluklar;

Sınır ticaretinin amacına uygun olarak yürütülmesi ve izlenmesi, sınır ticareti kapsamında yapılan ithalat ve ihracat işlemlerine ait bilgileri gümrüklerde düzenlenen belgelere dayanarak takip etmek ve aylık devreler halinde DTM'na bildirmek.ile ilgili valiler yetkili ve sorumludurlar.

İhracatta aranan belgeler;

- Çıkarılan eşyanın cins, miktar ve değerini gösteren liste
- Faturalar
- Uygunluk belgesi
- Gümrük Beyannamesi

İthal konusu eşya ormancılık, hayvancılık, arıcılık ve bahçecilik ürünleri ile sınırlıdır. Sınır ticareti yoluyla yapılan ihracat, ihracata sağlanan desteklerden yararlanamaz. İthal ve ihracı izne bağlı olan maddelerin sınır ticaretine konu edilmesi ilgili mercilerin izni ile mümkündür.

Sınır ticareti kapsamında yapılan ithalat fon, vergi, resim ve harçtan muaftır. İhracı ve ithali ilgili mevzuatla yasaklanmış ve ithali belli kurum ve kuruluşlara bırakılmış maddeler sınır ticaretine konu edilemezler.

İthalinde sağlık, standart ve kalite kontrolü uygulanan maddeler in bu ticarete konu edilmesinde sözkonusu kontrollerin yapıldığına dair belge gümrüklerce aranır.

Sınır ticareti yapmak için yetkilendirilen Kapılar:

Sınır ticareti yapmak için yetkilendirilen illeri, sınır kapıları ve karşı ülkeleri gösteren liste:

İl	Sınır Kapısı	Karşı Ülke
Ağrı	Gürbulak	İran
Van	Kapıköy	İran
Hakkari	Esendere	İran
Artvin	Sarp	Gürcistan ve Diğer B.D.T. ülkeleri
İğdir	Dilucu	Nahçıvan
Ardahan	Türkğözü	Gürcistan ve Diğer B.D.T. ülkeleri
Gaziantep	Karkamış	Suriye
Kilis	Öncüpınar	Suriye
Hatay	Cilvegözü	Suriye
Mardin	Nusaybin, Şenyurt	Suriye
Şanlıurfa	Akçakale	Suriye
Şırnak	Habur	Irak

12-İthal edilmiş malların ihracı

İthalat rejimi çerçevesinde ithal edilmiş ve vergileri ödenmiş bulunan veya yurtiçinde serbest dolaşım durumunda bulunan yabancı menşeli yeni veya kullanılmış malların ihracı, Özellik Arz Etmeyen İhracat kapsamında yapılabilmektedir.

Ancak, İhracatı ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Teşvik Mevzuatı ile Yatırımları Teşvik Mevzuatı çerçevesinde ithal edilen malların teşvik belgesi kapsamında ihracına ilişkin Teşvik Mevzuatı hükümleri ile İthalat Rejiminin mahrecine iade hükümleri saklıdır.

İhracatın Yapılacağı Ülkeye Göre İşlemler

1- Avrupa Birliği (AB) ülkelerine ihracat

AB ile Türkiye arasındaki ticarete ATR.1 ve ATR.3 olarak kullanılan dolaşım belgeleri, Gümrük Birliği Anlaşması imzalandıktan sonra sadece ATR olarak kullanılmaya devam edecek olup, ATR.3 Belgesi kullanımdan kaldırılmıştır. Avrupa Birliğine yapılan ihracatta, malların Katma Protokolü gereğince tavizli gümrük indiriminden yararlanılması amacıyla ATR Dolaşım Belgesinin ihracatçı ülke yetkilileri tarafından düzenlenip gümrük idarelerince vize edilmesi öngörülmektedir.

İhracatçı, bağlı bulunduğu odadan aldığı ATR Belgesini eksiksiz ve tam olarak doldurmalı ve odaya onaylatmalıdır . 5 nüsha olarak doldurulan Dolaşım Belgesine, 1 Adet Fatura Sureti ve Dilekçe eklenmektedir.

Dolaşım Belgesinin yeşil renkte zemini olan ilk nüshaları ihracatçıya verilmektedir. Beyaz renkli olan nüsha ise Gümrük İdaresinde kalmaktadır. Diğer 2 nüsha da fiili ihracatı takipeden ilk işgünü içinde Gümrük İdaresince ilgili odaya gönderilmektedir.

Ayrıca, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile demir çelik ürünlerinde (AKÇT ürünleri) parafe ettiği Serbest Ticaret Anlaşması kapsamı ürünlerin ihracatında EUR-1 Belgesinin düzenlenmesi gerekmektedir.

2- EFTA ülkelerine ihracat

Türkiye ile EFTA Ülkeleri arasında mevcut olan Serbest Ticaret Anlaşması gereği, EUR.I. Belgeleri, EFTA Üyesi Ülkelere (İsviçre, Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn) yapılan ihracatta aranan belgedir. Bu belge, TOBB- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne bağlı ihracatçının üyesi olduğu Oda'larca tasdiklenmektedir

Bu belgenin temininde başvuru ve onay mercii ihracatçının bağlı bulunduğu Oda'dır. Önce EUR.I. formu temin edilerek doldurulur ve buna dilekçe, gerçek fatura (Maliye Bakanlığı'ndan onaylı kontrol makbuzu veya noter tasdikli ticari fatura) ve talepname eklenerek Oda'ya müracaat edilir.

3-Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GSP) kapsamında Türkiye'ye taviz tanıyan ülkelere ihracat

Özel Menşe Şehadetnamesi: Genelleştirilmiş Preferanslar Sisteminin sağladığı tavizli gümrük oranlarından yararlanılması için preferans tanıyan ülkelere yapılacak ihracatta özel bir menşe şahadetnamesi düzenlenmesi gerekmektedir.

Ülkemiz bu sistem çerçevesinde ABD, Avustralya, Kanada, Japonya, Yeni Zelanda, Rusya Federasyonu preferanslarından yararlanmaktadır.

Tavizlerden yararlanılabilmesi için ihracatın ilgili ülkelere birine yapılması ve malın o ülkenin taviz tanıdığı GSP listesinde ismen yer alması gerekmektedir. Belgenin tanımında aranacak en önemli konu menşe kriteridir. 4 nüsha olarak eksiksiz ve usulüne uygun olarak doldurulan özel menşe şahadetnameleri odalarca beyan tasdiki işlemine tabi olmaktadır. Odalarca düzenlenmesinden sonra bir yazı ekinde Dış Ticaret Müsteşarlığı'na ve Bölge Müdürlüğüne gönderilmektedir. Buralardan da alınan onaydan sonra iki örneği ihracatçıya geri verilmektedir. Rusya Federasyonuna GSP kapsamında yapılan ihracatta menşe şahadetnamesinin DTM (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) tarafından 23 nolu kaşe ile onaylanması gerekmektedir.

Avusturalya ve Yeni Zelanda için resmi tasdik gerekmemektedir.

4-Rusya Federasyonu'na doğal gaz kapsamında yapılacak ihracat

Rusya Federasyonu'ndan alınan doğal gaz karşılığı bu ülkeye ihracat yapılmaktadır. Bu kapsamda yapılacak ihracata ilişkin mal listeleri yıllık olarak belirlenmekte ve yayınlanmaktadır. Doğal gaz kapsamında Rusya Federasyonu'na yapılacak ihracatta, ihracatçıların DTM'ne başvuruları ve ihracatlarını kaydettirmeleri gerekmektedir.

5-BM Güvenlik Konseyi Ambargo Kararları uyarınca ihracatın denetime tabi olduğu ülkelere ihracat

A) Irak

1) Gıda ilaç ve tıbbi malzeme

Irak'a yönelik gıda, ilaç ve tıbbi malzeme ihracı, ilgili İhracatçı Birliğine bilgi vermek kaydıyla serbesttir.

2) Diğer temel sivil ihtiyaç maddeleri

Bu tür malların Irak'a ihracı, Birleşmiş Milletler Yaptırımlar Komitesi'nin iznine bağlıdır. Firmalar ihraç etmek istediği malı, ilgili Birlik kanalıyla DTM'ye intikal ettirmekte, Müsteşarlık ise bu talepleri Dışişleri Bakanlığı aracılığı ile Birleşmiş Milletler Yaptırımlar Komitesi'ne göndermektedir.

Firmaların talepleri Birleşmiş Milletler Yaptırımlar Komitesi'nden gelen cevaba (olumlu/olumsuz) göre sonuçlandırılmaktadır.

3) Ödeme şekilleri

Irak'a yönelik ihracatta, sadece peşin döviz, gayri kabili rücu akreditif ve prefinansman ödeme şekilleri kabul edilmektedir.

4) İthalat

Irak'tan ithalat, Birleşmiş Milletler Yaptırımlar Komitesi tarafından yasaklanmıştır.

B) Hırvatistan ve Bosna – Hersek

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin Yugoslavya Federal Cumhuriyeti'ne (Sırbistan-Karadağ) uygulanan yaptırımları kuvvetlendiren 820 (1993) sayılı Kararı uyarınca;

Hırvatistan Cumhuriyeti'nin, Birleşmiş Milletler Kontrolü altındaki bölgesine ve Bosna-Hersek Cumhuriyeti'nin Bosna-Sırp kuvvetlerinin kontrolü altındaki bölgelerine yapılacak transit ticarete, transit geçiş dahil her türlü ihracat ile bu ülkeden yapılacak ithalata, yalnızca, sırasıyla Hırvatistan Cumhuriyeti Hükümeti'nden ve Bosna-Hersek Cumhuriyeti Hükümeti'nden alınacak izin ile müsaade edilmesi;

Ancak, uluslararası insani kuruluşlarca tedarik edilerek dağıtımı yapılan hayati öneme haiz ilaç, tıbbi malzeme ve gıda maddelerinin bu uygulamanın dışında tutulması;öngörülmüştür.

Sözkonusu durum ve Hırvatistan'ın Birleşmiş Milletler koruması altındaki bölgelerinin yer aldığı liste tüm İhracatçı Birliklerinde ve Gümrükler Genel Müdürlüğü'nde mevcuttur.

Hırvatistan ve Bosna-Hersek'in kendi kontrolleri altındaki bölgelerden ise ihracat ve ithalat serbesttir.

C) Libya

BM Güvenlik Konseyi'nin 883 sayılı Kararı'nın 5. maddesi ile bazı malların Libya'ya satılması veya sözkonusu malların üretimi veya bakımı için kullanılacak her çeşit malzemenin sağlanması veya bu konuda lisans verilmesi yasaklanmıştır.

İhraç Konusu Ürüne Göre İşlemler

1- İhracatta zorunlu uygulamada bulunan standartlar

İhraç konusu malların, yürürlükte olan denetim tüzükleri ile uygulamada bulunan zorunlu standartlara uygun bulunduğunu ve ihraç edilebilecek nitelikte olduklarını göstermek bakımından Dış Ticaret Müsteşarlığı, Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürlüğü'ne bağlı Dış Ticarete Standardizasyon Denetmenlikleri'nden "Standart Kontrol Belgesi"nin temini gerekmektedir. Bu belgenin, ihracat sırasında ilgili Gümrüğe ibrazı zorunludur.

İhracatçı veya temsilcisi, ihracat noktalarındaki Dış Ticarete Standardizasyon Denetmenlikleri'nden Kontrol Beyannamesi'ni temin ederek doldurur. Başvuru belgelerini Dış Ticarete Standardizasyon Denetmenlikleri'ne teslim ederek, ihraç edilecek malın standardına uygunluğunun kontrolünü yaptırmak üzere bir kontrolörü alarak denetlemeye en müsait yerde kontrolünü yaptırır. Kontrolör belgeyi düzenler ve Müdürlüğün onayı sonrası ihracatçıya verilir.

Mal standardına uygun bulunduğu takdirde, Dış Ticarete Standardizasyon Denetmenliğince gerek görülmesi halinde, ambalajların üzerine denetlendiğini gösteren işaret konuları ve ambalajların sonradan açılmasını önlemek için gerekli tedbir alınır. Denetlenmiş mal için ihracatçısına gümrüklere ibraz edilmek üzere "Kontrol Belgesi Verilir". Kontrol Belgesinin üzerinde geçerlilik

süresi de belirtilir. Ayrıca ambalajlar üzerindeki parti numarası ve diğer resmi işaretler belgelere yazılır.

Denetlemenin en geç 24 saat içinde, depo, antrepo veya işleme yerinden denetlemeye en elverişli olanında, ihracatçı veya temsilcisi de hazır bulunmak suretiyle standartlarındaki kriterlere göre yapılması öngörülmektedir. Belgenin teminine harcanan zaman, partinin büyüklüğüne, ürünün bulunduğu mesafeye göre değişmektedir.

Dış Ticaret Müsteşarlığı, İhracatta Zorunlu Türk Standartlarına uymayan malların ihracına, ithalatçının talebinin tevsiki halinde gerekli incelemeyi yaparak izin verebilmektedir.

Denetleme sonunda mal standardına uygun bulunduğu takdirde, alınan numuneler, malın çeşidine göre, kırkbeş günü geçmemek üzere saklanır. Bu sürenin sonundan itibaren en geç onbeş gün içinde, ihracatçı veya temsilcisi numuneleri geri alır veya aldırır.

Zorunlu standart uygulaması kapsamındaki malların ihracında, bu mallarla ilgili olarak alınmış TS-ISO 9000 veya ISO 9000 veya EN 29000 belgesinin gümrük idarelerinde ibrazı halinde, Ayrıca, yurtdışında inşaat, tesisat ve montaj işi alan müteahhitler tarafından düzenlenecek ihrac müzadesinin gümrük idaresine ibrazı halinde, hariçte işleme yoluyla yapılacak ihracatta (geçici ihracat), Bedelsiz İhracat kapsamında yapılan ihracatta kontrol belgesi aranmayacaktır.

2- Uluslararası orijin ve bitki sağlık sertifikası

Bitki ve bitkisel ürün ihracatçısının, satacağı ürünlerde hastalık, zararlı maddeler ve ilaç kalıntılarının bulunmadığını gösterir "Uluslararası Orijin ve Bitki Sağlık Sertifikası" adlı belgeyi temin etmesi gerekmektedir. Konu ile muhatap kurum, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarım İl Müdürlükleridir.

İhracatçı, bu belgeyi temin etmek için, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü Bitki Koruma Şubesinden Zirai Karantina Servisi Bitki İhraç Dilekçesinin bir örneği ve teknik yardım ücretinin yatırıldığına dair makbuz ile müracaat etmekte ve böylece işlemi başlatmaktadır.

Başvuru üzerine kontrolör alınarak ürünün yüklendiği yerde ürünün hijyenik kontrolü yapılır. Kontrolör belgeyi tanzim ederek imzalar. Ortadoğu ve Körfez ülkeleri, bu belgenin ayrıca Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Dışişleri Bakanlığı ve kendi Büyükelçilikleri tarafından da tasdiklenmesini istemektedirler. Bunun yanı sıra, alıcı ülkelerin istekleri doğrultusunda yapılan laboratuvar analiz raporları da bu belgeye eklenmektedir.

Bu uygulamanın uluslararası geçerliliği olması nedeniyle Bitki Sağlık Sertifikası önemli bir belgedir. Bu belgenin ihracat sırasında Gümrük İdarelerine ibrazı zorunludur.

3- Hayvansal ürünlerle ilgili sağlık sertifikası

İhracatçıların canlı hayvan, hayvansal maddeler ve deniz ürünleri ihracatında, bu ürünlerin insan ve hayvanlara geçebilen hastalıklardan temiz olduğunu gösterir "Sağlık Sertifikaları"ni temin etmeleri gerekmektedir.

Canlı hayvan, hayvansal maddeler ve deniz ürünleri ile ilgili yedi ayrı belge bulunmakta olup, her biri için de yetkili kurum Tarım İl Müdürlükleridir.

İhracata konu mala göre değişen belgeler şunlardır: Canlı hayvanlar için "Hayvanların Orijin ve Veteriner Sağlık Sertifikası", hayvansal ürünlerde "Hayvani Maddeler İçin Veteriner Şehadetnamesi", AB'ne yönelik süt ürünleri ihracatında "IMA1 Sertifikası" ve deniz ürünleri için "Model I ve Model II Sertifikaları". Model I; "Taze, Soğutulmuş veya Dondurulmuş Balık, kabuklu Deniz Hayvanı, Taze Yumuşakçalar (canlı veya ölü), Deniz kestanesi, Mürekkep Balığı, Deniz Memelileri, Kurbağa ve Etlere İle İlgili Sağlık Sertifikası"ni; Model II ise "Deniz ve tatlısu Ürünlerinin Tuzlanmış, Salamura Edilmiş, Kurutulmuş, Füme Edilmiş, Hazır ve Konserve Şekilleriyle, Balık Yağları ve Deniz Memelilerine Ait Ürünlerle İlgili Sağlık Sertifikası"ni; Etlere ve yenilen sakatatlar ile

insan gıdası olarak kullanılan maddeler için uluslararası orijin ve veteriner Sağlık Sertifikası'nı; deri, yün ve insan gıdası olarak kullanılmayan hayvan maddeleri için uluslararası orijin ve Sağlık sertifikası'nı ifade etmektedir.

İhracatçının matbu dilekçe, teknik yardım ücretinin yatırıldığına dair makbuz ve Yurtiçi Sevk Raporu ile Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğüne bağlı ihracatla Yetkili Tarım İl Müdürlüklerine müracaat etmesiyle işlem başlamış olur.

İl Müdürlüğünden ilgili veteriner ya da kontrolörce Hükümet Genelgesine uygun olarak canlı hayvanlar tartılır, cinsiyetleri tesbit edilir, alıcı ülkelerin talepleri doğrultusunda laboratuvar analizleri yapılarak raporlar düzenlenir. Bu işlemler sonrası ortalama üçer nüsha belge tanzim edilmektedir.

4- Analiz raporu gerektiren ürünler

a) Halı expertiz raporu

Eski Eserler Mevzuatı uyarınca, eski eser niteliği taşıyan malların ihracı yasaktır. Ülkemizden ihraç edilen el halılarının eski eser niteliğinde olup olmadığını belirlemek için ilgili mal, ihracatçının bağlı bulunduğu Oda'ca ekspertiz işlemine tabi tutulur. Bu işlem için bir dilekçe ile Oda'ya başvurulur. Tayin edilen iki Oda eksper (yolcu beraberinde götürülenler için beş halıya kadar bir eksper) ve Oda memuru nezaretinde kontrol edilen halıların yeni olması halinde, değer tesbiti de yapılarak mühürlenir.

Tanzim edilen raporun bir sureti Gümrük İdarelerine ibraz edilmek üzere ihracatçıya verilir.

Oda'ca ekspertize tabi tutulan halıların eski olduğunun saptanması halinde, Türk İslam Eserleri Müzesi'nce ikinci bir ekspertiz işleminden geçirilir. Halıların eski eser olmadığını gösteren rapora istinaden Oda'ca ilk raporda yer alan hususlar da belirtilerek Gümrük İdarelerine ibraz edilmek üzere rapor sureti ihracatçıya verilir.

b) Hediyeelik eşya ihracatında expertiz raporu

Ülkemizden ihraç edilen bakırdan ve pirinçten mamul hediyeelik eşyaların ihracı, Eski Eserler kanunu gereğince ilgili müze eksperlerince ekspertize tabi tutulmakta ve bunun sonucuna göre düzenlenen rapora göre Gümrük İdarelerince ihracına izin verilmektedir.

Bu tür bir malı ihraç edecek kişilerin, bağlı bulunduğu Oda'ya bir dilekçe ile başvurmaları gerekmektedir.

c) Lületaşı pipo ihracatında ekspertiz raporu

1972 tarihli Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Talimatı uyarınca ham lületaşının yurtdışına gönderilmesini önlemek amacıyla, ihraç edilecek lületaşı mamulleri ekspertize tabi tutulmaktadır.

Ekspertiz işlemi için ihracatçı, bağlı bulunduğu Oda'ya fatura ve bir form ile başvurmaktadır. Ekspertiz komitesi nezaretinde lületaşı mamulleri, ileri derecede işlem görmüş olması ve "Türk Elişi Sanatının" estetiğinden yoksun bulunmaması gibi hususlar dikkate alınarak incelenmektedir. İncelendikten sonra ambalajlanan mamuller, Bölge Ticaret ve Sanayi Müdürlüğü ve Oda tarafından mühürlenerek, Gümrük İdarelerine teslim edilmek üzere tanzim edilen bir rapor ile birlikte ihracatçıya verilir.

5- Kotaya tabi ürünler

İhraç ürününüz "Hazır Giyim ve Tekstil" ürünleri ise ve ABD ve Kanada'ya yönelik ihracat yapıyorsanız, kota uygulaması söz konusu olabilmektedir.

Kotaya tabi ürün ihracatı için;

- İlgili İhracatçı Birliklerinden KOTA talebinde bulunulmalıdır.

- (Kota'dan pay alınır ise) İhracat taahhüdü altına girilmektedir.

İhracat bağlantısının kurulmasından hemen sonra, Gümrük ve yükleme işlemlerinden önce, Gümrük Beyannamesi ile Kayıt için İlgili İhracatçı Birliği'ne başvurulmalıdır.

Hazır giyim ve tekstil ürünlerinin hepsinde kota uygulanmamaktadır. İhraç edilecek ülkeye göre kota uygulanan ürün kategorileri farklı olabilmektedir. Bu konuda güncel bilgiler İlgili İhracatçı Birliklerinden temin edilebilmektedir. KOTA dağıtımı Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın gözetiminde İhracatçı Birlikleri tarafından yürütülmektedir.

İlgili İhracatçı Birlikleri	Akdeniz İhracatçı Birlikleri
	İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri
	Ege İhracatçı Birlikleri
	Uludağ İhracatçı Birlikleri
	Antalya İhracatçı Birlikleri
	Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri
	Denizli Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği

İhracatın yapılacağı ülkeye göre belgeler;

ABD Anlaşmaları kapsamında bulunan tüm kategorilerde gönderilecek her ihracat partisinde, ABD Gümrük Makamlarınca, ülkemiz ve ABD arasında 10.01.1987 tarihinde imzalanan vize Anlaşması uyarınca vize aranmakta ve vize evrakı bulunmayan malların ABD'ne girişine kesinlikle izin verilmemektedir.

Kanada Anlaşması kapsamında bulunan tüm kategorilerde gönderilecek her ihracat partisinde, Kanada Gümrük Makamlarınca, Ülkemiz ve Kanada arasında 20 Mayıs 1987 tarihinde imzalanan Anlaşma uyarınca, İhracat Bilgi Belgesi aranmakta ve anılan belgeyi taşımayan yüklemelerin Kanada'ya girişine kesinlikle izin verilmemektedir.

6 - İhracı ön izne bağlı mallar listesi

Madde	İzni Veren Kurum	Yasal Dayanak
Harp, silah ve mühimmatı (Spor ve av tüfekleri hariç)	Milli Savunma Bakanlığı	3.1.1940 tarih ve 3763 sayılı Türkiye'de Harp Silahı ve Mühimmatı Yapan Hususi Sanayi Müesseselerinin Kontrolü Hakkında Kanun
Afyon ve haşhaş kellesi	Sağlık Bakanlığı	12.6.1933 tarih ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun
Uyuşturucu maddeler ve 1972 tarihli Protokolle değiştirilen 1961 tarihli Uyuşturucu Maddeler Tek Sözleşmesi, 1971 tarihli Psikotrop Maddelere İlişkin Sözleşme ve 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Yasadışı Trafikinin Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi kapsamındaki mallar	Sağlık Bakanlığı	24.6.1933 tarih ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun ve 1972 tarihli Protokolle değiştirilen 1961 tarihli Uyuşturucu Maddeler Tek Sözleşmesi, 1971 tarihli Psikotrop Maddelere İlişkin Sözleşme ve 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Yasadışı Trafikinin Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi	Çevre Bakanlığı	15.5.1994 tarih ve 21935 sayılı RG'de yayımlanan 7.3.1994 tarih ve 94/5419 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmış Tehlikeli

Kapsamındaki mallar		Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi
Yaban domuzu, kurt, çakal, tilki, sansar, porsuk ile yılanlar, kaplumbağa ve kertenkelelerin canlı ve cansız halde ve bunların tanınabilir parçaları ile bunlardan mamul konfeksiyon	Orman Bakanlığı	13.4.1990 tarih ve 20491 sayılı RG'de yayımlanan 8.3.1990 tarih ve 90/234 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
Gübreler (Kimyevi gübreler hariç)	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	13.1.1965 tarih ve 11905 sayılı RG'de yayımlanan 19.12.1964 tarih ve 6/4090 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 27.12.1924 tarih ve 2/1771 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
Tohumlar (Orman ağacı tohumları hariç)	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	21.8.1963 tarih ve 308 sayılı Tohumlukların Tescil Kontrol ve Sertifikasyonu Hakkında Kanun
Su ürünlerinden su ürünleri avcılığını düzenleyen esaslar çerçevesinde avlanması yasak olan cins ve nitelikteki su ürünleri (sülükler dahil)	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	22.3.1971 tarih ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu
Yarış atları	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	7.6.1926 tarih ve 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanunu
Yem Kanunu kapsamına giren yemler	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	29.5.1973 tarih ve 1734 sayılı Yem Kanunu
Zirai mücadele ilaç ve aletleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	15.5.1957 tarih ve 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu
Veteriner ilaçları	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	1262 sayılı İspençiyarı ve Tıbbi Müstahzarlar Kanununa Yeniden Bazı Hükümler İlavetine Dair 3940 sayılı Kanun
İhracat amacıyla doğadan elde edilmesi kontenjanla veya başka herhangi bir kayıtla sınırlandırılan doğal çiçek soğanları	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	22.12.1995 tarih ve 95/7623 sayılı İhracat Rejim Kararı
Damızlık büyük ve küçük baş hayvan	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	22.12.1995 tarih ve 95/7623 sayılı İhracat Rejim Kararı
Şeker	T.Şeker Fab. Gen. Müd.	22.6.1956 tarihli ve 6747 sayılı Şeker Kanunu

7- İhracı yasak mallar listesi

Madde	Yasal Dayanak
Kültür ve tabiat varlıkları (Eski eserler)	21.7.1983 tarih ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
Hint keneviri	24.6.1933 tarih ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun
Tütün tohumu ve fidesi	9.5.1969 tarih ve 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu
Tiftik keçisi	7.6.1926 tarih ve 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanunu
İhracı izne bağlı mallar	13.4.1990 tarih ve 20491 sayılı RG.'de yayımlanan

listesinde yer alan türler hariç bütün av ve yaban hayvanları (canlı ve cansız olarak ve tanınabilir en küçük parçaları ile bunlardan mamul konfeksiyon)	8.3.1990 tarih ve 90/234 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
Ceviz, dut, kiraz, armut, erik, porsuk, dışbudak, karaağaç ve ıhlamur adlı ağaç türlerinin kütük, tomruk, kereste, kalas ve taslak olarak ihracı	11.5.1974 tarih ve 14883 sayılı RG'de yayımlanan 24.4.1974 tarih ve 7/8186 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi ile bu sözleşmeye ait protokoller ve değişiklikler kapsamındaki ihracat	6.6.1990 tarih ve 3655 ve 3656 sayılı Kanunlarla uygun bulunan ve 8.9.1990 tarih ve 20629 sayılı RG'de yayımlanan 1.8.1990 tarih ve 90/733 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi ile Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü, 27.9.1994 tarih ve 4042 sayılı Kanunla uygun bulunan ve 28.12.1994 tarih ve 22155 sayılı RG'de yayımlanan 8.11.1994 tarih ve 94/6214 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile onaylanan Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü Değişikliği (Londra Değişikliği)
İhracatı yasak olan doğal çiçek soğanları	22.12.1995 tarih ve 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararı
Odun ve odun kömürü	22.12.1995 tarih ve 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararı
Siğla (liquidambar orientalis)	22.12.1995 tarih ve 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararı
Yalankoz (pterocarya carpinifolia)	22.12.1995 tarih ve 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararı
Datça hurması (Phoenix the ophrasti crenter)	22.12.1995 tarih ve 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararı
Asma, incir, fındık, antep fıstığı fındanları	22.12.1995 tarih ve 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararı

İHRACATTA KULLANILAN ULUSLARARASI DOKÜMANLAR

1-Sevk belgesi (Konşimento - Bill of Lading)

Tren, uçak veya gemi ile yapılan taşımacılıkta kullanılan ve malın taşımak üzere teslim alındığını ve varış noktasında konşimento sahibine teslim edileceğini gösteren kıymetli evrak niteliğinde bir belgedir.

Konşimento'da bulunması gereken zorunlu unsurlar şunlardır:

1. Düzenleyen kimsenin imzası (Taşıyan veya onun yetkili kıldığı kişi)
2. Taşıyanın adı ve soyadı veya ticaret ünvanı
3. Taşınan malın cinsi, ölçüsü (sayı, uzunluk vs.) markası, ve diğer özelliklerine ait bilgiler
4. Tanzim tarihi ve yeri
5. Kaç nüsha olarak düzenlendiği
6. Zorunlu olmasa da konşimento'da bulunması önemli olabilecek unsurlar ise şunlardır;
7. Kaptanın adı
8. Yükletenin adı
9. Gönderilenin adı
10. Geminin adı ve uyuğu
11. Yükleme limanı
12. Boşaltma limanı
13. Navlun

14. Diğer kayıtlar

Konşimento genelde deniz taşımacılığında kullanılmaktadır. Hava taşımacılığında ise aynı anlamda ve benzer bilgileri içeren konşimentolar kullanılmaktadır. Kara taşımacılığında ise "Yük Senedi" kullanılmaktadır.

2-Sigorta belgesi

CIF veya CI teslim şekline göre yapılan ihracatta sözkonusu olmaktadır. İthalatçının verdiği bilgiler ve talimat doğrultusunda ve ithalatçı hesabına ihracatçı tarafından yaptırılmaktadır.

Dış ticarete, söz konusu olan ticari mal rizikolara karşı sigorta ettirilmiş olmaktadır.

3-Ticari faturalar

Fatura, satılan bir malın niteliği, ölçüsü ile birim satış fiyatını ve toplam bedeli gösteren bir belge olmaktadır. Satıcı tarafından düzenlenmekte ve alıcıya verilmektedir.

Proforma fatura: Anlaşma safhasında ihracatçı tarafından malın birim fiyatının, özelliklerinin ve satış şart-larının yer aldığı, bilgi verme amacını güden bir teklifname niteliğindeki faturadır.

Orjinal fatura: Satış işleminin gerçekleşmesinden sonra düzenlenen bir faturadır.

Orjinal fatura satış sözleşmesini belgeleyen veya satış sözleşmesinin var olduğuna dair kesin karine oluşturan bir belgedir.

İthalat veya ihracatta, gümrük işlemlerinin yapılması ve vergilerin hesaplanması için orjinal fatura gerekmektedir.

Orjinal fatura ihracatçı tarafından banka aracılığı ile ithalatçıya gönderilmektedir.

4-Navlun Faturası:

CF veya CIF satışta, navlun satıcı tarafından ödenmektedir. Mal ile ilgili satış faturasında, navlun tutarı mal bedeline dahil olarak veya ayrı olarak gösterilebilmektedir. Bu faturaya Navlun Faturası denmektedir. Akreditif, mal bedeli ile birlikte navlun bedelini de içeriyorsa, konşimento ve diğer sevk belgesi üzerinde "Navlunu ödenmiştir" kaydının bulunması gerekmektedir.

Diğer belgeler

Yukarıda belirtilen belgelerden başka ülke mevzuatına, malın özelliğine ve satış sözleşmesine göre başka belgeler de zorunlu olabilmektedir. Bunlar;

5-Menşe Şehadetnamesi:

İhracatçının bağlı bulunduğu Ticaret Odası tarafından tasdik edilen ve ihraç konusu malın menşeyini, yani imal edildiği veya üretildiği ülkeyi gösteren belgedir. (Bu belge Harçlar Kanunu'na ekli 8 sayılı tarifeye göre harca tabidir.)

Genelleştirilmiş Preferanslar Sisteminin sağladığı tavizli gümrük oranlarından yararlanılması için preferans tanıyan ülkelere yapılacak ihracatta özel bir menşe şehadetnamesi (Form-A) düzenlenmesi gerekmektedir.

6-Çeki Listesi:

Çeki Listesi, hangi taşıta ne kadar mal yüklendiğini, her birim, paket, çuval, vs. ağırlığı içermektedir. Gümrük idarelerince ve hasar halinde sigorta şirketlerince istenebilmektedir.

7-ATR Dolaşım Belgesi:

AB ülkelerine yapılan ihracatta düzenlenen belgedir. İhracatçı ülkenin gümrük idaresi tarafından düzenlenmektedir ve ithalatçıya gümrük indiriminden yararlanma hakkını vermektedir.

Bu belgeler ihracatçının bağlı bulunduğu Ticaret Odası tarafından tasdik edilmektedir.

8-EUR.I. Belgesi:

Türkiye ile EFTA Ülkeleri arasında mevcut olan Serbest Ticaret Anlaşması gereği, EUR.I. Belgeleri, EFTA Üyesi Ükelere (İsviçre, Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn) yapılan ihracatta aranan belgedir.

Ayrıca, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile demir çelik ürünlerinde (AKÇT ürünleri) parafe ettiği Serbest Ticaret Anlaşması kapsamı ürünlerin ihracatında EUR-1 Belgesinin düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu belge, TOBB- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne bağlı ihracatçının üyesi olduğu Oda'larca tasdiklenmektedir.

Bu belgenin temininde başvuru ve onay mercii ihracatçının bağlı bulunduğu Oda'dır. Önce EUR.I. formu temin edilerek doldurulur ve buna dilekçe, gerçek fatura (Maliye Bakanlığı'ndan onaylı kontrol makbuzu veya noter tasdikli ticari fatura) ve talepname eklenerek Oda'ya müracaat edilir.

9-Sağlık Sertifikası:

İhraç konusu malın sağlık koşullarına uygun olup olmadığını gösteren belge niteliğindedir. Tarım, Orman ve Köyşleri Bakanlığı ya da Üniversitelerin ilgili bölümlerinden alınmaktadır.

10-Analiz Raporu:

Tahlili gerektiren, özellikle gıda ve kimyasal maddelerde gerekli bir rapordur.. Genelde üniversitelerin ilgili bölümlerince hazırlanmaktadır.

11-Koli Müfredat Listesi:

Koliye ait faturaya sığmayacak kadar kapsamlı bilgiler bu listeye dökülmektedir. Gümrüklerce ve hasar halinde sigorta şirketlerince talep edilmektedir.

Meslek kuruluşlarınca tasdik edilen belgeler(İhracatçı Birlikleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları)

- a) ATR
- b) Menşe Şehadetnamesi
- c) GSP'ye Göre Menşe Şehadetnamesi (Form A)
- d) EUR-I Belgesi

Gümrük Çıkış İşlemleri

- I. Sunulacak belgelerin hazırlanması ve temini
- II. Belgelerin ilgili çıkış gümrüğüne verilmesi
- III. İhraç konusu malın tek tip gümrük beyannamesinde belirtilen hususlarla uygunluğunun tesbiti için muayene edilmesi. İlgili Gümrük İdaresinde Beyanname üzerindeki bilgilerle belgeler karşılaştırılır ve bu aşamada ihraç konusu malın muayenesi ve yüklenmesi için ilgili belgeler muayene memuruna verilir. İhraç konusu malların bulunduğu yere gidilerek, beyannamede belirtilen hususlara uygunluğunun tesbiti için muayene işlemi yerine getirilir.

- IV. Muayene işlemi tamamlandıktan sonra malın yüklenmesi. Malın Beyannamede belirtilen hususlara uygunluğu tespit edildikten sonra kolcu nezaretinde yükleme işlemine başlanır. Bu arada, ilgili nakil vasıtasına yüklenen ihraç konusu mal kurşun mühür altına alındıktan sonra, nakliyecisi firma tarafından tanzim edilen karne veya manifestoların, ilgili memurlar tarafından beyannameye uygunluğu tetkik edilerek tescil işlemi yapılır ve araç yurt dışına sevk edilir.
- V. Tek tip gümrük beyannamesinin kapatılması ve nüshaların ilgili mercilere gönderilmesi

Karne veya manifestonun tescil işlemi yapıldıktan sonra, Beyanname üzerinde gerekli açıklamayı veren kolcu beyannameyi ilgili muayene memuruna iade eder.

1. Çıkış işlemi yapan Gümrük İdaresi kapı veya liman gümrük idaresine eşyayı taşıyan kara nakil aracının sınırı geçmesi, liman gümrük idaresinde ise eşyanın gemiye yüklenmesini takiben beyanname kapatılarak nüshalar ilgili mercilere gönderilir.
2. Çıkış işlemleri iç gümrükle yapılıyorsa eşyayı taşıyan aracın fiilen yurtdışına çıkışının yapıldığı Kapı Gümrük İdaresince teyid edilmesini müteakip, iç gümrük idaresi Tek Tip Gümrük Beyannamesini kapatarak nüshaların ilgili mercilere gönderilmesi işlemi yapılır.

Tek Tip Gümrük Beyannamesine ; Ürüne, İhracat Şekline ve Ülkeye Göre Eklenmesi Gereken Belgeler:

1. Fatura
2. Çeki listesi (eğer gerekli ise)
3. Bitkiler ve bitkisel ürünler için "Bitki Sağlık Sertifikası"
4. Hayvansal ürün ihracatında Hayvanların Orijin ve Veteriner Sağlık Sertifikası
5. Zorunlu Standarda tabi ürünlerde "Standart Kontrol Belgesi "
6. Orman ürünleri için üretim yerinden verilmiş nakliye tezkeresi
7. Eşyanın yükleneceği nakil aracının geleceğini belirtir acenta veya kumanya belgesi (gerekirse)
8. İhracı ilgili kurumların iznine tabi ürünlerde izin belgesi
9. Tekele tabi eşyalar için bu idarece verilen nakliye tezkeresi
10. Diğer belgeler ,(ATR dolaşım belgesi, Euro.1. Belgesi v.b.)
11. Ekspertiz Raporu,
12. Kıymetli eşya veya tarihi eser olacak nitelikteki ürünler için ekspertiz raporu

DIŞ TİCARETE AİT ULUSLARARASI ÖDEME ŞEKİLLERİ

Uluslararası emtia ticareti uluslararası ödemelerin en büyük bölümünü teşkil etmektedir. Uluslararası ticarete satılan malların bedelleri konvertibl dövizlerle ödenir. Ödemeler uluslararası işlem yapan bankalar aracılığı ile yapılır. Mal bedelinin ödenmesini sağlayan çeşitli uluslararası ödeme şekilleri vardır.

Ödeme şekillerinin bazıları daha çok alıcının, bazıları da daha çok satıcının yararına olduğunun mal bedelinin hangi ödeme şekline göre ödeneceği taraflar arasında yapılacak pazarlık ve varılacak anlaşma sonucunda belli olur.

Genellikle mal bedeli ödemesinin sevkiyattan sonra yapılması tercih edilir. Ancak sipariş edilen malın üretilmesi için gerekli finansmanın oluşturulması eğer sözleşme hükümleri içinde yer alıyorsa mal bedelinin bir kısmı veya tamamı satıcıya peşin ödenir. Bu durumda satıcıya güvenilmesi veya garanti sağlanması gerekir.

Satıcının mallar sevk edilir edilmez ödemenin yapılacağından emin olmak istemesine karşı alıcı da, satış sözleşmesinde kararlaştırılan nitelikteki malın belirlenen yerden süresi içinde sevk edilmesi ve malın gümrüklerden çekilebilmesi için belirli vesaikin gerekli süre içinde ibraz edilmesi halinde satıcıya ödemenin yapılmasını arzular.

Keza satıcı, alıcının güvenilir ve mali durumunun güçlü olması karşısında satış konusu mala ait ödemenin sevkiyat yapıldıktan veya malın varışından sonra ibraz edeceği sevk vesaiki mukabilinde

yapılmasına veyahut vadeli bir poliçenin kabulü karşılığında ödemenin belli bir süre sonra yapılmasına, ya da alıcı tarafından mal satıldıktan sonra ödemeye rıza gösterebilir.

Uluslararası uygulamada kullanılan çeşitli ödeme sistemleri bu farklı isteklerin gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Mal bedelinin hangi dövizle ve hangi ödeme şekline göre ödeneceği tarafların aralarında yaptıkları satış sözleşmelerinde kararlaştırılır.

İhracat bedelleri

- Peşin Ödeme,
- Akreditifli Ödeme,
- Vesaik Mukabili Ödeme,
- Mal Mukabili Ödeme,
- Alıcı Firma Prefinansmanı,
- Kredili ve Kiralama Yoluyla Yapılacak Ödeme,

Ödeme şekillerine göre yurda getirilebilmektedir.

1. Peşin Ödeme

Alıcının, satış sözleşmesi konusu malları bedeli peşin olarak ödendiğinde kontrata uygun süre ve biçimde sevk edilmemesi halinde ilk talebinde ödemenin yapıldığı cins döviz üzerinden geri ödeneceğine dair taahhüdü veya onun hesabına hareket eden yabancı bir bankanın peşin ödeme garantisi mukabilinde, mallar henüz sevk edilmeden sipariş konusu mal bedelinin satıcıya ödettirme şeklidir. Genellikle özel sipariş üzerine üretilen malların satışında kullanılmaktadır.

Peşin ödeme, en fazla ihracatçının yararına olan sattığı malın bedelinin hemen tahsilini sağlayan ithalatçının ödememe ihtimalini ortadan kaldıran ödeme şeklidir. Satıcının sermayesini uzun süre bağlı kalmaktan kurtarır.

Bazı ülkeler kambiyo rejimleriyle, dövizlerin peşin olarak transferini ve ihracatın gerçekleşmemesi dolayısıyla dövizlerin geri iadesini özel kayıtlamalara tabi tutmuştur.

2. Akreditifli Ödeme

Akreditif (Akreditif uluslararası işlemlerde kısaca L/C - Letter of Credit olarak adlandırılmaktadır); İhraç edilen malların bedellerinin ödenmesi konusunda belirli şartların yerine getirilmesinden sonra ödemenin yapılacağına ilişkin bir çeşit teminatır.

Akreditifin açılması

Akreditifli ödeme sisteminin temel dayanağı, ithalatçı ve ihracatçının arasındaki para alışverişinde köprü görevi gören bankalardır. Bir bankanın yazılı olarak yükümlülüğe girerek ödeme işleminde aracılık etmesi gerekmektedir. Bu da akreditifin açılması anlamına gelmektedir.

İthalatçı ve ihracatçı arasında yapılan satış sözleşmesinde yer alan koşulların hepsi ödemenin yapılabilmesi için gerekli koşulları oluşturmaktadır. Bunlar çoğunlukla ticarete konu malların kalitesiyle ilgili teknik özellikleri, belli bir birim cinsinden miktarı, birim fiyatı, teslim şekli, paket ağırlığı, nakliyesi, ödeme şekli gibi hususları içermektedir. Bu hususların yerine getirildiğini doğrulayan fatura, kalite kontrol belgesi, konşimento, menşe şahadetnamesi gibi belgelerin ihracatçı tarafından bankaya sunulması gerekmektedir.

Akreditif hem ihracatçıyı, hem de ithalatçıyı koruyan bir işlemdir

İhracatçı: Malları akreditif şartlarına uygun olarak sevk ettiğinde, mal bedelini tahsil edeceğinden emin olacaktır.

İthalatçı: Sevkiyatın yapılmış olduğunu ve akreditif şartlarına uygun mal gönderildiğini gösteren belgeleri ihracatçı bankaya sunmadan önce ödeme yapılmayacağından emin olacaktır.

Akreditif, uluslararası ticarete çok geniş bir alanda bir ödeme ve garanti aracı olarak kullanılmaktadır. Akreditifli ödemenin dünya ticaretinde çok yaygın bir kullanıma sahip olmasının nedenleri:

İhracatçı açısından

- Bir bankanın ödeme güvencesine sahiptir. (Teyidli akreditiflerde ek olarak ikinci bir bankanın güvencesine kavuşur)
- Alıcının ülkesindeki politik risk, güvenceden dolayı en alt düzeye inmiştir.
- Akreditif bağlantısı gösterilerek ihracat kredisi alınabilir.
- Yeni pazarlara girerek satışlarını artırabilir.

İthalatçı açısından

- Herşeyden önce, alıcı akreditif koşullarını yerine getirmeyen satıcıya ödeme yapılmayacağına ilişkin güvenceye sahiptir.
- Bankalar alıcı adına akreditif koşullarının yerine getirilip getirilmediğini incelerler.
- "En son yükleme tarihi"nin saptanabilmesi alıcıya (özellikle ihracatçıyı iyi tanımıyorsa) malları zamanında elde edebilme olanağını sağlar.
- Mallarını güvence olarak göstererek onları pazarlayıncaya kadar çeşitli kaynaklardan borç bulabilir.
- Eğer satıcı ile anlaşır, mal bedelinin belgelerin ibrazında değil de, belirli bir süre sonra ödenmesi imkanı sağlanabilir. Bu ithalatçıya zaman kazandırarak daha düşük maliyette kredi sağlama imkanı verebilir.

Akreditifli İşlemlerde Yer Alan Bankalar

Akreditif işlemlerinde genellikle ilgili iki banka bulunur; Amir banka, muhabir banka. Ancak bazı durumlarda ihracatçı, açılan kredinin kendisine yakın bulunduğu üçüncü bir banka tarafından veya muhabir banka tarafından garanti edilmesini ister ve bu banka teyid eden banka olarak adlandırılır: Diğer taraftan, ihracatçıya akreditifin geldiğini ihbar eden ve "ihbar bankası" olarak adlandırılan bir üçünü banka olabilmektedir ancak bu, çoğunlukla muhabir banka olmaktadır.

a- Amir banka / Açan banka (Issuing / Opening bank)

- İthalatçının bankasıdır
- Akreditifi açar
- İhracatçı, akreditif vadesi içinde istenilen koşulları yerine getirirse ödeme yapmakla yükümlüdür.
- Ödemeyi ihracatçıya dönüş hakkı (rücu hakkı) olmaksızın yapar.
- İthalatçının istemi üzerine henüz akreditif açılmadan ihracatçıya veya muhabirine "ön bilgi" (preadvice) verebilir.
- Kimi ülkelerde akreditifi doğrudan ihracatçıya iletebilir.

b- İhbar bankası / Advising bank

- Akreditifin açıldığını ihracatçıya iletir.¹
- Akreditifde, ihracatçıya karşı ödeme konusunda herhangi bir yükümlülüğü yoktur. Bir anlamda postane görevini üstlenmiştir.

¹ Ancak, akreditifi ihbar etmeye karar verdiğinde, ihbar ettiği akreditifin gerçek olup olmadığını kontrol etmeye özen gösterir. Eğer akreditifi ihbar etmemeyi tercih ederse Amir Bankaya bu konuda gecikmeksizin bilgi verir.

c- Teyid bankası / Confirming bank

- Amir banka dışındaki bir banka akreditife kendi yükümlülüğünü ekliyebilir. Bu banka çoğunlukla ihbar bankası olmaktadır.
- Teyid, amir bankanın yükümlülüklerini yerine getireceğine ilişkin olarak bir diğer bankanın kesin taahhüdünü ortaya koymasındır.
- Teyid eden bankanın birinci derecede sorumluluğu vardır.
- Akreditif koşulları yerine getirilmişse, teyid bankası;
 1. İhracatçıya dönüş hakkı olmaksızın ödeme yapar
 2. Poliçeleri kabul eder.
 3. İhracatçıya dönüş olmaksızın poliçenin müzakere işlemini gerçekleştirir. (Devir ve ciro = poliçenin satın alınması)
- Sorumluluğu amir bankanın sorumluluğu kadar önemlidir. Akreditif koşullarına karşı gelirse, ihracatçı hem amir bankaya hem de teyid bankasına karşı tavır koyabilir.
- Kendisini birinci derecede sorumlu bir konuma getiren bu hizmet karşılığında komisyon alır.

Akreditif İşlemleri

1. Alıcı ile satıcı arasında ödemenin akreditife yapılacağını belirten bir satış sözleşmesi yapılır.
2. İthalatçı bankasına ihracatçı (lehdar) lehine akreditif açması için talimat verir.
3. Amir Banka genellikle, satıcının bulunduğu ülkedeki bir bankayla akreditifi ihbar ya da teyid etmesi için anlaşır.
4. Muhabir ya da teyid eden banka akreditifin açıldığını ihracatçıya bildirir.
5. Satıcı akreditifin açıldığını öğrenir öğrenmez, eğer belirtilen zaman içinde gerekli şartları sağlayabilecekse, malları sevketme durumundadır.
6. Satıcı sevkiyatı yaptığını kanıtlayan belgeleri kredinin açıldığı bankaya gönderir.
7. Muhabir Banka gönderilen belgeleri kredi koşullarıyla karşılaştırdıktan sonra, gönderilen belgeler kredi şartlarına uygunsa, kredide belirtilen şartlara göre ödemede bulunur veya müzakerede bulunarak devreder ya da ciro eder.
8. Muhabir ya da teyid eden banka belgeleri amir bankaya gönderir. (Eğer muhabir banka, amir bankadan farklıysa)
9. Amir banka gönderilen belgelerin, kredi şartlarını karşılayıp karşılamadığını kontrol eder. Eğer gönderilen belgeleri yeterli bulursa;
 - A. Satıcı tarafından belgeler direkt olarak ona gönderilmişse ödemeyi satıcıya ya da onun için kullanılabilir fon tutan muhabir bankaya yapar.
 - B. Teyid eden bankaya ya da satıcıya ödemede bulunan veya poliçesini kabul eden muhabir bankaya geri ödemede bulunur.
10. Amir banka tarafından belgelerin akreditife uygunluğu tespit edildikten sonra akreditif miktarının ödenmesi için belgeler ithalatçıya sunulur.
11. Alıcı, nakliye belgelerini malların teslimatını yapacak olan taşıyıcıya gönderir.

Akreditifde Ödeme Şekilleri

a- Peşin ödeme

1. Satıcı mal sevkiyatını kanıtlayan belgeleri muhabir bankaya ibraz eder.
2. Banka, belgelerin kredi şartlarını karşıladığını belirledikten sonra ödemeyi yapar.
3. Kredi meblağını satıcıya veren banka, eğer amir bankadan farklıysa, belgeleri amir bankaya gönderir. Geri ödeme ise daha önce kararlaştırılan şekilde gerçekleştirilir.

b- Poliçe kabulü ile ödeme

1. Satıcı, malların sevkiyatını yaptığını kanıtlayan belgelerle birlikte üstüne çekilmiş bir poliçeyi bankaya gönderir
2. Banka, satıcının gönderdiği belgeleri kontrol edip uygun bulduktan sonra poliçeyi kabul edip imzalar ve satıcıya geri verir.

3. Muhabir Banka belgeleri Amir Bankaya göndererek, satıcının poliçesini kabul ettiğini ve vadenin bitim tarihinde geri ödemenin daha önce kabul edildiği şekilde sağlanacağını bildirir.

Banka poliçeyi kabul ederek vade bitiminde poliçenin üzerindeki değeri ödeyeceğini taahhüt eder. Bu noktadan sonra, satıcı isterse bankaca kabul edilen poliçesini kendi bankasında ya da piyasada kırdırarak derhal nakde çevirir, isterse de parayı almak için vade bitimini bekler.

c-Devir ve ciro edilen akreditifler (Negotiation type)

1. Satıcı, sevkiyatı yaptığını belgeleyen belgelerle birlikte alıcı veya kredide belirlenen herhangi bir şahsın üstüne çekilmiş anında ödemeli ya da vadeli poliçeyi bankaya gönderir.
2. Banka, belgelerin uygunluğunu kontrol ettikten sonra, poliçenin müzarekesine geçerek poliçeyi devreder ya da ciro eder.
3. Muhabir Banka belgelerle birlikte poliçeyi amir bankaya gönderir. Geri ödeme daha önce karara bağlanmış şekliyle gerçekleşir.

İhracatçılar kendilerine ödemenin yapılmasından amir bankanın parayı göndermesine kadar geçen süre için "devir ve ciro" bankasına faiz ödemek durumundadırlar. Çünkü "negotiating bank" bir anlamda ihracatçıya kredi kullanmış olmaktadır. Bununla birlikte sözkonusu faiz ya da genel adı ile "negotiation charges" ithalatçı tarafından da ödenebilmektedir.

"Negotiation type" (Müzareke edilebilir) bir akreditifde devir ve ciro bankaları genellikle poliçeyi iskonto ederek alırlar, ancak ihracatçılar da ödeme bankasının parayı göndermesini beklemeden tahsil etmiş olurlar.

Devir ve ciro bankasının amir bankaya ve ihracatçıya dönüş hakkı (rücu etme) bulunmaktadır.

Akreditif Çeşitleri

a- Kabili rücu (Dönülebilir) akreditif

Bu tür akreditifler, ithalatçı ya da bankası tarafından ihracatçıya önceden haber vermeksizin her zaman değiştirilebilir veya iptal edilebilirler. Malların transferi ve belgelerin ihracatçı tarafından muhabir bankaya ibraz edilmesinden önce akreditifin şartları değiştirilebileceği ya da iptal edilebileceği için ihracatçı açısından büyük risk taşımaktadır. Öte yandan ithalatçı oldukça fazla esnekliğe sahiptir. Belgelerin ihracatçı tarafından muhabir bankaya ibraz edilmesi durumunda akreditifin bankaca ya da ithalatçı tarafından iptal edilmesi veya değiştirilmesi mümkün değildir. Sevk belgeleri ihracatçı tarafından bankaya ibraz edildikten ve bankaca akreditif koşullarına uygunluğu saptanarak ödemede bulunulduktan sonra, iptal ya da değişiklik bildirimi yapılırsa bu ödeme geçerlidir ve amir banka bu ödemeyi muhabir bankaya yapmak zorundadır. Eğer satış sözleşmesinde açılacak olan akreditifin gayri kabili rücu olduğu açıkça belirtilmemişse akreditif "kabili rücu" türünde açılmış olur.

b- Gayri kabili rücu (Dönülemez) akreditif

İhracatçının akreditifde yer alan şartları tamamen yerine getirmesi halinde, akreditifi açan banka tarafından,

- Görüldüğünde ödenmesi kaydını taşıyorsa, ödemenin yapılacağı
- Vadeli ödeme kaydını taşıyorsa, akreditifte belirtilen vadede ödemenin yapılacağı
- Akreditife göre poliçe kabul edilecekse, akreditifin vadesi dahilinde üzerine çekilecek poliçelerin kabul edileceği şeklinde, ödeneceği konusunda taahhütleri kapsayan akreditiflere "gayri kabili rücu" akreditif denmektedir. Bu tür akreditif ancak tarafların kabulü olduğu takdirde değiştirilebilir veya iptal edilebilir. İhracatçıya ödeme konusunda sağladığı güvence dolayısıyla bu tip akreditif uluslararası ödeme şekilleri arasında en çok kullanılanıdır.

c- Teyidli akreditif

Akreditif açan banka ihracatçı tarafından yeterince tanınmıyorsa, ihracatçı kendisini güven içinde hissetmek için çekeceği poliçenin ödeneceği konusunda kendi ülkesindeki bir bankadan teminat vermesini ister. Bu şekilde, çekilen poliçe akreditifi açan bankaca ödenmediği takdirde, ihracatçının ülkesindeki banka kendisinin ödeyeceğini önceden taahhüt eder. Bu taahhüdü veren bankaya teyid eden banka denir. Bankalar teyid için ayrıca komisyon aldıklarından ek bir mali külfet getirirler ve ithalatçılar genelde teyidli akreditiften kaçınırlar. Sadece gayri kabili rücu akreditifler teyidli olarak açılabilir.

Ticari İşlemlerde Kullanım Alanlarına Göre Akreditif Türleri

a- Rotatif-Devreden Akreditif (Revolving Credit)

Rotatif akreditif şartları gereğince bir miktarı veya tamamı kullanıldıkça herhangi bir belirli değişikliğe lüzum kalmaksızın eski miktar dahilinde yenilenen akreditiflerdir. Yenilemenin amacı, ihracatçının akreditiften aynı şartlarla yararlanarak, ilk akreditif şartlarına uygun olmak kaydıyla yeniden ihracat yapabilmesidir. Bu tür akreditif genellikle aynı cins malı tek bir ihracatçıdan kısım kısım ithal eden ithalatçı tarafından açılır. Rotatif akreditif zamana göre ve değere göre ilişkilendirilebilir. Zamanla ilişkili olan rotatif akreditif ikiye ayrılır:

Kümülatif rotatif akreditif: İlk dönemde kullanılmayan miktar, takip eden dönemlere taşınır.

Kümülatif olmayan akreditif: Belli bir dönemde kullanılmayan miktar geçerliliğini yitirir ve bir sonraki dönemlere aktarılmaz. Örneğin: 6 aylık periyotta her ay için 15 000 \$ kredi sağlanmakta olsun. Her ay bir önceki ayda belli bir miktarm çekilip çekilmediğine bakılmaksızın 15 000 \$ lık miktar otomatik olarak yenilenir.

Değerle ilişkili olan rotatif akreditif, belirli geçerli dönem içinde kullanıldıktan sonra aynı şekilde ve miktarda yenilenir.

b- Devredilebilir Akreditif (Transferable Credit)

Devredilebilir akreditifde, lehine bir akreditif açılan bir ihracatçı kendi ülkesindeki üçüncü bir şahsa yani akreditifte adı geçenden başka ikinci ya da daha fazla ihracatçıya akreditifi devredebilir. Devirde ilk akreditifdeki esas şartlar değiştirilmemekte sadece miktar, mal fiyatı, akreditif vadesi ve son tarihi tarafların kabulü ile değiştirilmektedir. Akreditifin ilk lehdarı, ikinci lehdarın faturalarından eksik olan kısımları kendi faturalarıyla tamamlar ve akreditifin bu kısmını alabilir. Akreditif amiri ile lehdarın ve devredilen üçüncü şahsın adları birbirine ve şartların da yeni lehdara banka tarafından bildirilmesi gerekir. Akreditif devrolunca, birinci lehdar alıcı durumuna gelmiş olur. Bu sebeple banka, birinci lehdarı alıcı olarak göstererek ikinci lehdar için yeni bir akreditif açar.

Bu tür akreditifler sadece bir kez devredilebilirler. İkinci lehdar tekrar üçüncü bir lehdara açılan akreditifi devredemez. Sadece gayri kabili rücu akreditifler devredilebilir.

Devredilebilir akreditifler aynı zamanda nakledilebilir akreditif hükmünü taşımaktadır. İthal edilecek olan malın, ihracatçı tarafından doğrudan sağlanmasına imkan olmayan durumlarda kullanılan ve başka bir ülkeye transferi mümkün olan akreditife nakledilebilir akreditif denmektedir.

c- Bölünebilir akreditif

Devredilir akreditifler kısımlara bölünerek çeşitli ihracatçılara Bölünebilir Akreditif devredilebilirler. İthalatçının dışardan satın almak istediği malları tek bir firma sağlayamıyorsa, bölünebilir akreditif açılarak çeşitli firmalarla ticaret yürütülebilir. İthalatçı firma yabancı ülkedeki bir tek firma veya temsilcisi lehine akreditifi açtırarak zamandan ve masraftan tasarruf etmiş olur.

d- Kırmızı Şartlı Akreditif (Red Clause Credit)

Bu tür akreditifte akreditif talimatında belirtilen özel bir hükme dayanarak muhabir banka, ihracatçı sevk belgelerini ibraz etmeden avans ödemesinde bulunur. Bu tür akreditife "redclause" denme sebebi akreditif mektubunda talimatın kırmızı mürekkeble yazılmasıdır. Akreditif talimatındaki bu hükme dayanılarak verilen avans teminat aranmaksızın makbuz ya da benzeri belgeler karşılığında verilmektedir. İhracatçıya verilen avans, malların sevkinde aracı bankaya verilen belgelerin bedelinden kesilerek kapatılmaktadır. Eğer ihracatçı yüklemeyi yapmaz ve avansı geri ödemezse

muhabir banka amir bankadan faizi ile birlikte kendisine geri ödeme yapılmasını ister. Aynı şekilde amir banka da ithalatçıdan talepte bulunacaktır.

e- Green Clause akreditif

Akreditifi açan banka lehine, akreditifin kullanıcısı tarafından bir teminat mektubu verilmemişse, red clause akreditifleri açtıran firmalar büyük risklere girerler. Bu riskler greerr clause akreditifler ile en aza indirilebilirler. Green clause akreditifde ihracatçının mallan sevk etmesinden önce akreditiften tahsilat yapmasına olanak tanınmaktadır. Ancak bu peşin ödemeler, mallann mülkiyetini bankaya devreden ambar teslirri makbuzları ile garanti altına alınmaktadır. Ambar teslim makbuzlan, ambar firması tarafından düzenlenir ve depolanan malların değerini belirtir.

Red clause ve green clause akreditiflerin temel amacı, ithalatçı tarafından ihracatçının finanse edilmesidir. İhracatçının ülkesindeki kredi faizlerinin, ithalatçının ülkesindeki faizlere oranla yüksek olduğu durumlarda, bu tür akreditifler kanalıyla düşük maliyetli fonlar ihracatçılara aktanlabılır.

f- Karşılıklı Akreditif (Back to-Back Credit)

Karşılıklı akreditif ihracatçının lehine açılan akreditifin devredilebilir olmadığı zaman veya devredilse bile devir işleminin gerektirdiği ticari koşulları sağlamadığı zaman kullanılır. İhracatçı ihraç ettiği mallan kendisi üretmiyorsa ve yurtdışındaki bir üreticiden ödeme karşılığı satın almak durumundaysa karşılıklı kredi gündeme gelir. Bu durumda ihracatçı yabancı üretici lehine bir akreditifin açılması için bankasına talimat verir. Bankasına teminat olarak da ithalatçının kendisi lehine açtığı akreditifi gösterir. Ülkemizde reeksport veya transit ticaret yoluyla yapılan ihracatta ve mahsup yoluyla yapılan transit ticarete karşılıklı akreditif kullanılmaktadır. Bu noktada bir ithalat akreditifinin karşılığını bir ihracat akreditifi teşkil etmektedir. Reeksportta ihracatçı, bir ülkeden almış olduğu bir malı diğer bir ülkeye satacaktır. Malı ithal ederken akreditif açar aynı zamanda aynı malı satacağı ülkedeki ithalatçı tarafından da kendisi için bir akreditif açılır. Bu durumda ihracatçının bankasında bir depo hesabı oluşur. İhracat bedeli döviz yurda geldiğinde, ithal bedeli tahsil olduktan sonra, kalan kısım ihracatçıya ödenir.

g- İhtiyat Akreditifi (Stand-By L/C)

Bu tip akreditifler bir ödeme aracından çok bir garanti gösterme aracıdır. Taraflar arasında yapılan sözleşmelerde (genellikle müteahhitlik sözleşmeleri), taraflardan birisinin (müteahhit firma) yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumuna karşın, diğer tarafın (işveren) garanti olarak bir teminat istemesi sonucu teminat gösterimi için bankalarca müteahhit taraf adına açılan kredilerdir.

Akreditif İşlemlerinde Genel Kurallar

-Alıcı

- Amir bankaya talimatlarını aşırı detaydan uzak bir açıklıkla vermeli ve talimatları kesinlik taşımalıdır. Öyleki, banka ithalatçının ne istediğini tahmin etmek durumunda kalmamalıdır.
- Açılan kredinin amacı alımın bedelini ödemektir. Kredi şartları ve istenen belgeler satış kontratı ile uyum içinde olmalıdır.
- Sevkiyattan önce veya sevkiyat sırasındaki mallann her türlü incelenmesi belgelendirilmelidir. Bu tür belgelerin çıkış mercileri önceden kredi anlaşmalarında mutlaka belirtilmelidir.
- Akreditif satıcının sağlayamayacağı belgeleri zorunlu kılmamalıdır ve satıcının yerine getiremeyeceği koşulları öne sürmemelidir.

-Satıcı

- Akreditifte belirtilen meblağın kullanımına kadar geçen sürede satıcı boş durmamalı gerekli gördüğü değişiklikleri anında iletmelidir.
- Satıcı akreditifde belirlenen süreyi ve koşulları karşılayabileceğinden emin olmalıdır.

- İhracatçı akreditifte belirtilen belgeleri zamanında şartlara uygun olarak ibraz etmelidir. Belgeleri mümkün olduğu kadar çabuk şekilde akreditifin geçerlilik süresi içinde bankaya ibraz etmelidir.
- Belgeleri bankaya ibrazında akreditifte belirtilen koşullara göre gerek zaman gerekse belgelerin nitelikleri açısından uygunsuz bir durum ortaya çıkarsa, bankanın belgeleri kabul etmemekle yükümlü olduğunu ihracatçı unutmamalıdır.

Akreditif işlemlerinde uygulanan uluslararası kuralları nereden öğrenebilirsiniz?

Uluslararası Ticaret Odası, "Vesikalı Krediler Hakkındaki Yeknesak Teamüller ve Uygulamalar" broşürünü gözden geçirerek 1993 yılında yeniden yayınlamıştır. (Uniform Custom and Practise For Documentary Credits/U.C.P. No: 500). Bu yayın uluslararası kabul görmektedir. Temelde yasal bir yaptırımı yoksa da, akreditifli işlemlerde aşağı yukarı her ülke bu kuralları uygulamaktadır. Öyleki, ulusal hukuka bırakılan anlaşmazlıklarda dahi, yargıçlar U.C.P'yi dikkate almaktadırlar.

Akreditif işlemlerinin maliyeti

Bütün vesaikli krediler, maliyet tesbiti açısından çeşitli dilimlere ayrılırlar; Akreditif açılması, ihbarı, teyid edilmesi, düzeltilmesi, ödeme yapılması, poliçelerin kabulü, ciro edilmesi gibi, bütün bu farklı dilimler için bankaların aldıkları komisyon değişmektedir. Ayrıca bankalar komisyon bedelini belirlerken, tarafların ticari güvenilirliği ve buldukları ülkelerin finans piyasasındaki yeri gibi kriterleri değerlendirirler.

Akreditif mektubunda yer alan bilgilere ilişkin açıklamalar²

1. Amir Bankanın adı ve adresi. (Amir Banka genellikle ithalatçının kendi bankası olup, ithalatçının talimatı üzerine akreditifi açar.)
2. Akreditifle ilgili işlemleri içeren banka referans numarası
3. Akreditif vadesi
4. Akreditifi açtıran ithalatçının adı ve adres
5. İhracatçının (lehdar) adı ve adresi
6. Akreditifi ihbar eden bankanın adı ve adresi. Bu banka genellikle ihracatçının kendi bankasıdır.
7. Akreditifin tutarı ve döviz cinsi
8. Akreditifte belirtilen ödeme şekli
9. İhracatçının tam sipariş tutarının altında sevkiyat (kısmi sevkiyat) yapmasına izin verilip verilmediği
10. Malların bir araçtan diğerine aktarma yapılmasına izin verilip verilmediği
11. Malların nakliye firmasına teslim edildiği yer ve bunun için verilen en son tarih
12. Malların gönderildiği yerin adı
13. Banka tarafından ödeme yapılmadan önce ihracatçının bankasına sunması gereken belgelerin türü ve miktarına ilişkin liste
14. Akreditif vadesi içinde, nakliyeye ilişkin belgelerin verildiği tarihten itibaren diğer belirli belgelerin sunulması için verilen süre.

Akreditif işlemlerinde Görülen Yaygın Sorunlar³

3. Eğer akreditif vadesi içinde istenilen belgelerle birlikte sunulmaz ise geçerli sayılmayacaktır.
5. Eğer İhracatçının (lehdar) ismi doğru olarak belirtilmezse akreditife itibar edilmeyebilir.
7. Akreditifte belirtilen tutarın diğer belgelerde belirtilen tutarla aynı olması gerekmektedir.
9. Eğer akreditifte kısmi sevkiyata izin verilmiyor ise malların tümünün gemiye yüklenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde akreditif kabul edilmeyecektir.
10. Akreditifte aktarmaya izin verilmediği halde aktarma yapılmış ise, gecikmeler ve ekstra maliyetler ihracatçıya yüklenecektir.
11. Eğer akreditifteki yükleme koşullarına uyulmaz ise akreditif geçerli sayılmayabilir.

² Akreditif örneğinde yer alan bölüm numaralarına göre açıklanmaktadır

³ Akreditif örneğinde yer alan bölüm numaralarına göre açıklanmaktadır.

13. Eğer belgeler akreditifte belirtilen gerçek format ve sayıya uygun değil ise gecikmeler ve ekstra maliyetler olabilmektedir.
15. Eğer belgeler belirtilen zaman içinde sunulmazsa akreditif geçersiz sayılabilmektedir.

Akreditif İşlemlerinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

1. İthalatçı ile ihracatçı arasında sözleşme yapıldığı zaman, ihracatçının tam olarak ithalatçı tarafından ne tür belgeler istendiğini bilmesi gerekmektedir. Daha sonra ihracatçı akreditif koşullarını yerine getirebilmek için akreditif vadesinin yeterli olduğundan emin olmalıdır.
2. İhracatçı, ithalatçı ile olan tüm işlemlerinde adının ve adresinin doğru bir şekilde yazıldığından emin olmalıdır. Akreditif ihracatçıya ihbar edilmediğinde ihracatçı akreditifte ve sunacağı belgelerde isminin doğru olup olmadığını kontrol etmelidir.
3. Alıcının kısmi sevkiyatı kabul edip etmediği konusu ihracatçı tarafından anlaşılır olmalıdır: Eğer kısmi sevkiyat kabul ediliyor ise teslim tarihinde bir problem çıksa bile bu durum akreditifin geçerliliğini etkilemeyecektir.
4. İhracatçının sözleşme tamamlanmadan önce, malları nasıl yükleyeceğini bilmesi gerekmektedir. Genellikle yüklemelerde aktarma işlemi yapılabilmektedir. Bazen önceden geminin aktarma yapıp yapmayacağını bilmek mümkün olmayabilmektedir. Bu gibi durumlar için akreditifin aktarma işlemine izin vermesi faydalı görülmektedir.
5. Akreditifte malların gönderildiği nokta ve gönderme tarihi, ihracatçı ile ithalatçının akreditif koşulları üzerinde anlaştıkları gibi olmalıdır.
6. İhracatçı, ithalatçının hangi belgeleri istediği konusunda emin olmalıdır. İstenilen belgelere göre, malları yüklemeye hazırlarken, ekstra maliyetler ve gecikmeler olabilmektedir.
7. İhracatçı akreditif kendisine ihbar edildiği zaman tüm detayları kontrol etmelidir. Aynı zamanda istenilen belgelerin hazırlanabilmesi için yeterli zamanın olup olmadığını ihracatçı tarafından kontrol edilmesi gerekmektedir.

Akreditifte İstenen Belgeler

Akreditifte istenen belgeler ülkelere, firmalara ve malın cinsine göre değişse de genellikle aşağıdaki belgelerden oluşmaktadır.

- Ticari fatura (Commercial invoice)
- Poliçe (The bill of exchange)
- Menşe Şahadetnamesi (Certificate of origin)
- Konşimento (Bill of lading)
- Kalite kontrol belgesi (Certificate of inspection)
- Sigorta poliçesi (Insurance certificate)
- ATR-1, ATR-3 ve EURO1 Dolaşım belgeleri
- Sağlık sertifikası
- Çeki listesi

3. Vesaik Mukabili Ödeme

- İhracatçı alıcı ile yaptığı sözleşmeye göre malları hazırlar
- Malları sevk eder
- Sevkiyata ait vesaiki bir bankaya götürür ve
- Bedeli tahsil edilmek kaydıyla ithalatçıya tesliminin sağlanmasını talep eder.

Vesaik Mukabili Ödeme şeklinde ihracatçı akreditifli ödeme şeklinde olduğu kadar güvence altında değildir. Vesaikin kabul edilmemesi, yani bedelin tahsil edilmeyerek iade edilmesi riski bulunmaktadır.

Bunun için bu tip ödeme şeklinde;

- Alıcının çok iyi tanınması ve şiparişten vazgeçmeyeceğinden emin olunması,

- Bankanın iyi seçilmesi, bedelini tahsil etmeden vesaiki teslim etmeyeceği ve bu konuda yeterince titiz davranması hususunda şüphe duyulmaması,
- İthalatçının bulunduğu ülkenin ekonomik, politik ve mali koşullarının gözönünde bulundurulması, ülkenin mevzuatı veya politikası gereği vesaik bedelinin tahsilinde engel bir durum olmadığının bilinmesi,

ihracatçı firmanın riski ortadan kaldırma veya azaltması açısından gereklidir.

Yukarıda saydığımız bu tip koşullara uyulduğu takdirde Vesaik Mukabili Ödeme ucuza malolan bir ödeme şekli olmaktadır. Komisyon ve diğer masraflar açısından maliyetinin düşük olması tercih edilme sebebidir.

4. Mal Mukabili Ödeme

- İhracatçı malını sevk eder
- Sevkiyata ait vesaiki doğrudan veya herhangi bir bedel tahsil edilmeksizin teslim edilmek üzere bir Banka aracılığıyla İTHALATÇI'ya gönderir.
- Vesaiki teslim alan ithalatçı bununla malları gümrükten çeker ve ihracatçı ile aralarındaki anlaşmaya göre tespit edilen süre içinde mal bedelini öder.

İhracatçı açısından en riskli ödeme şeklidir.

İthalatçının malları aldığı halde ödemeyi yapmama durumu sözkonusu olabilmektedir.

Bunun için bu tip ödeme şekli;

- Her iki tarafın birbirlerini çok iyi tanıyor olmaları ve problem çıkma ihtimalinin çok zor olması durumunda,
- Alıcının satıcının bir temsilcisi veya şubesi olması durumunda,
- Satıcının, dış pazarlara yeni girmesinden dolayı pazarda tutunabilmek için başlangıçta azami tavizi göstermek zorunluluğunu hissetmesi durumunda,
- Mevzuatın bu ödeme şeklini şart koşması durumunda,
- Satıcı ülkenin ekonomik ve mali koşullarının iyi olmamasından dolayı ihracatçının ödeme şekli pazarlığı yapacak kadar güçlü olmaması durumunda, sözkonusu olmaktadır.

5. Alıcı Firma Prefinansmanı

İhracatla ilgili malın finansmanında kullanılmak üzere, firmalarca bizzat yurtdışındaki alıcıdan sağlanarak Türkiye'deki bankalar tarafından alışı yapılan bu krediler, fiili ihracın yapılması ile ihracat bedeli haline gelir.

Bu prefinansman kredisine istinaden yapılacak ihracatta GÇB üzerine ihracatın "prefinansmanlı ödeme" şekline göre yapıldığı belirtilir. Süreler dahil diğer hususlarda peşin bedel hükümleri uygulanır.

Peşin dövizler için geçerli olan esaslar prefinansman için de geçerli olmaktadır. Ayrıca, ihracat akreditiflerinin peşin ödemeye imkan verilen kısmı;

- Red-Clause akreditifler,
- Down payment kaydı bulunan akreditifler,
- Red Clause veya Down Payment gibi bir kayıt bulunmamakla beraber akreditif şartlarında akreditif tutarının belirli bir kısmının peşin ödeneceğine dair bir hüküm bulunan akreditifler, ile, 10 Haziran 1987 tarihinden itibaren "Konsinye Avansı" olarak alışı yapılan ve konsinye ihracatın bedeline mahsubu istenen dövizler, prefinansman hükümlerine tabii olmaktadır.

6. Kredili Ve Kiralama Yoluyla Yapılacak İhracatta Ödemeler

İhracat Rejimi Kararı ve Yönetmeliğine göre gerçekleştirilen Kredili ihracatın bedelleri, tespit olunmuş yurda getirilme sürelerinin dışında, fakat satış sözleşmesinde belirtilen süreleri izleyen 30 gün içinde, yurda getirilir.

Satış sözleşmesindeki sürelere uygun taksitlerin tahsili için poliçe düzenlemesi halinde, bu poliçelerin iskonto ve tahsiline ilişkin hususlarda kabul kredili ödeme şekline göre işlem yapılır.

Finansal Kiralama (leasing) Mevzuatı çerçevesinde kiralama yoluyla yapılan ihracatta ihracat bedelleri kiralama sözleşmelerinde belirtilen süreleri izleyen 30 gün içinde yurda getirilir.

İHRACATTA TESLİM ŞEKİLLERİ

1) Ticari İşletmede Teslim / Ex Works (EXW)

"Ex works" satıcının malları işletmesinde (fabrika,depo v.s.) alıcı emrine hazır tutmakla teslim yükümlülüğünü yerine getirdiği anlamındadır. Satıcı, aksi kararlaştırılmadıkça malın alıcı tarafından sağlanan bir araca yüklenmesinden yada malların ihraç gümrüğünden geçirilmesinden sorumlu değildir. Alıcı bu noktadan itibaren varış yerine değin , malın taşınması ile ilgili tüm gider ve risklerin yükümlülüğünü taşır. Bu terim tüm satış şekilleri içinde satıcı için en az yükümlülüğü ihtiva eden bir satış şeklidir.

Bu teslim şeklinde sözleşmede belirtilen satış bedeline yalnızca ambalajlanmış mal bedeli dahildir. Yani teslim tarihinden itibaren her türlü nakliye, yükleme, boşaltma ve sigorta masrafları alıcı tarafından ödenmektedir.

A. Satıcının Yükümlülükleri:

- Satış sözleşmesinin koşullarına uygun biçimde malları teslim etmek.
- Malı, sözleşme ile saptanan zamanda ve yerde veya söz konusu mallar için alışılmış teslim mahallinde alıcı tarafından sağlanan taşıma aracına yüklemek üzere alıcının emrine vermek.
- Malın ambalajlanması gerekiyorsa, gideri kendisine ait olmak üzere malı ambalajlamak.
- Malın ne zaman emrine hazır bulundurulacağını, alıcıya makul bir süre içinde bildirmek.
- Malın ölçme, tartı, sayım ve kalite kontrolü gibi yoklama giderlerini yüklemek.
- Malın sözleşmede saptanan süre içinde alıcının emrine hazır bulundurduğu ana kadar mala ait tüm rizikolarla giderleri, malın sözleşme konusu mal olduğu işaretlenmek, ayrı konmak veya başka bir şekilde ayrımı yapılmış olmak koşuluyla yüklenmek.
- Alıcı istemde bulunduğu takdirde, gider ve rizikoları alıcıya ait olmak üzere, malın sevk ve/veya menşe memleketince verilen ve malın ihraç ve/veya ithali (ve gerekiyorsa başka bir devletin topraklarından transit olarak geçmesi) için gerekli belgelerin sağlanmasında alıcıya her türlü yardımı yapmak.

B. Alıcının Yükümlülükleri:

- Satıcı tarafından emrine hazır bulundurulan malı sözleşmede saptanan zaman ve yerde teslim almak ve sözleşmede belirtildiği şekilde mal bedelini ödemek.
- Malın sözleşmede saptanan zamanda emrine hazır bulundurduğu andan itibaren, mala ait tüm riziko ve giderleri, malın sözleşme konusu mal olduğu kesin olarak işaretlenmek, ayrı konmak veya başka bir şekilde ayrımı yapılmış olmak koşuluyla yüklenmek.
- Malın ihracı ile ilgili tüm muhtemel gümrük vergi ve resimlerini ödemek.
- Malı teslim almak için zamanında gerekli talimatı satıcıya vermezse, bundan doğacak ek giderlerle sürenin bitiminden itibaren mala ait tüm rizikoları, malın sözleşme konusu mal olduğu kesin olarak işaretlenmek, ayrı konmak veya başka bir şekilde ayrımı yapılmış olmak koşuluyla yüklenmek.
- Menşe şahadetnamesi, ihraç lisansı giderleriyle, konsolosluk harçları dahil olmak üzere A.7'de sözü edilen belgelerin sağlanması için yapılan tüm gider ve harçları ödemek.

2) Taşıyıcıya Teslim / Free Carrier (FCA)

Bu terim ile satıcının teslim yükümlülüğü, malların ihraç gümrüğünden geçirilip, alıcı tarafından belirlenen taşıyıcıya, belirlenen yer yada noktada teslimi ile son bulur.

Eğer alıcı tarafından kesin bir teslim yeri belirtilmemişse, satıcı taşıyanın malları teslim alacağı yer civarında bir yer belirleyebilir. Ticari uygulamalar taşıyıcı ile sözleşme yapılabilmesi için satıcının yardımını gerektirirse (Örneğin demir ve hava yolu taşımacılığında) satıcı riziko ve masraflar alıcıya ait olmak üzere hareket edebilir.

Bu terim, özellikle treyler ve feribotlarda uygulanan konteyner veya "roll on – roll off" taşımacılığı gibi "multimodal" modern taşımacılığın ihtiyaçlarına cevap verebilmek için düzenlenmiştir.

Bu FOB teriminin esas ilkelerine dayanmakta, ancak bundan ayrı olarak, satıcının yükümlülüğü, malı kararlaştırılan yerde taşıyıcıya teslim etmekle sona ermektedir.

Satış sözleşmesi düzenlenirken kesin bir yer saptamak mümkün değilse, taraflar, taşıyıcının kendi yükümlülüğüne alabileceği yeri ve bir dizi limanın ismini verebilirler. Malın avarya veya yitirilme rizikoları, geminin küpeştesini geçerken değil, bu teslim anından itibaren satıcıdan alıcıya geçer.

"Carrier (yani taşıyıcı)"; karayolu, demiryolu, havayolu, denizyolu veya taşıyıcılıkla ilgili herhangi bir taşıma kombinasyonu ile bir taşıma sözleşmesi yapılan herhangi bir kişiyi ifade eder. Satıcı bir konşimento, bir taşıma senedi veya taşıyıcı teslim alma ilühaberini sağlamak zorunda ise böyle tanımlanan bir kişi tarafından verilen bu gibi bir belgeyi sunmakla yükümlülüğünü yerine getirmiş olur.

A. Satıcının Yükümlülükleri:

1. Malı ve ticari faturayı veya eş değerdeki bilgisayar verilerini ya da sözleşme gereği istenen her türlü ihraç lisansını ya da diğer resmi izin belgelerini satış sözleşmesine uygun olarak sağlamak.

2. Rizikoları ve giderleri kendine ait olmak üzere her türlü ihraç lisansını ya da diğer resmi izin belgelerini temin etmek ve malın ihracı için gerekli gümrük işlemlerini tamamlamak

3. a -Taşıma Sözleşmesi: Herhangi bir zorunluluk yoktur. Bununla beraber alıcının isteği üzerine ya da ticari uygulama gerektiriyorsa ve alıcı da istenen süre içinde aksine bir talimat vermediği takdirde satıcı, alışılmış koşullara bağlı ve rizikolarıyla giderleri alıcıya ait olmak üzere taşıma sözleşmesi yapabilir. Satıcı sözleşme yapmayı reddedebilir ve bu durumda alıcıyı hemen uyarması gerekecektir.

b -Sigorta Sözleşmesi: Herhangi bir yükümlülük yoktur.

4. Malı, alıcının gösterdiği ya da A.3 – a uyarınca satıcının seçtiği bir taşıyıcıya ya da başka birine belirlenmiş yerde ya da noktada, teslim için kararlaştırılmış tarihte veya süre içinde ve bu teslim noktası için saptanmış veya bu noktada kullanıla gelen şekilde teslim etmek. Eğer kesin bir nokta kararlaştırılmamışsa ve teslim elverişli bir çok nokta varsa, satıcı teslim yeri için kendisine en uygun noktayı seçebilir. Alıcının kesin ve açık talimat vermemesi durumunda satıcı malı, taşımacının taşıma türünün, malın miktar ve/veya çeşidinin gerektirdiği şekilde taşımacıya teslim edebilir.

5. B.5'teki hükümler saklı kalmak koşuluyla malın A.4'e uygun olarak teslim edildiği ana kadar uğrayabileceği tüm kayıp ve rizikoları üstlenmek.

6. B.6'daki hükümler saklı kalmak kaydıyla;

- A.4'e uygun olarak taşımacıya teslim edildiği ana kadar mal için yapılmış tüm harcamaları ödemek.

- İhraç için gereken gümrük işlemleri giderleriyle tüm vergi ve ücretleri ödemek.

7. Alıcıya, yeterli bir süre içinde, malın taşımacıya teslimi konusunda bilgi vermek. Eğer taşımacı, malı kararlaştırılan anda teslim almazsa satıcı durumu alıcıya bildirmek zorundadır.

8. Eğer gerekiyorsa, giderlerini kendisi karşılamak üzere alıcıya malın A.4'e uygun olarak teslim edilmiş olduğunu gösteren belge düzenlemek.

Yukarıda sözü edilen belgenin taşıma belgesi sayılmadığı durumda, alıcının istemesi halinde ve giderleri kendisi için bir taşıma belgesi sayılmadığı durumda, alıcının istemesi

halinde ve giderleri kendisi karşılamak suretiyle taşıma sözleşmesi için bir taşıma belgesi temin etmesine yardımcı olmak.

Eğer satıcı ve alıcı haberleşmelerini elektronik olarak yapmayı kararlaştırmışlarsa yukarıdaki sözü edilen belgenin yerine eş değerde bir elektronik mesaj kullanılabilir.

9. Malın taşımacıya teslimi için gerekli (kalite kontrolü, ölçme, tartma, sayma gibi) işlemlerin giderlerini karşılamak.

Taşıma koşullarının satış sözleşmesi yapılmadan önce satıcıya bildirilmiş olması durumunda (sözleşmede sözü edilen malın o meslekte ambalajsız olarak temin edilmesi geleneği dışında) giderleri kendisi tarafından karşılanmak üzere , malın taşınmasına yarayacak ambalajı yaptırmak. Ambalaj gereğine uygun olarak markalanmalıdır.

10. Alıcıya istediği takdirde, riziko ve giderleri ona ait olmak üzere malın ithali ve gerektiğinde üçüncü bir ülkeden transit geçiş için gerek duyabileceği, varış ve/veya menşe ülkesinde düzenlenmiş ya da iletilmiş bütün belgeleri veya eş değerdeki elektronik mesajları (A.8 de belirtilenler hariç) temin etmesi için yardımcı olmak, sigorta yaptırmasına yarayacak bilgileri sağlamak.

B. Alıcının Yükümlülükleri:

1. Mal bedelini satış sözleşmesinde öngörüldüğü şekilde ödemek.

2. Rizikoları ve giderleri kendisine ait olmak üzere her türlü ithalat lisansını ya da diğer resmi izinleri almak ve malın ithali ve gerekiyorsa üçüncü bir ülkeden transit geçişi için bütün gümrük işlemlerini tamamlamak.

3. A.3 – a' da öngörülen durum hariç olmak üzere, giderleri kendine ait olmak üzere malın kararlaştırılan yerden itibaren taşınması için sözleşme yapmak.

4. Malı A.4'e uygun olarak teslim almak.

5. Malın A.4'e uygun olarak emrine verildiği andan itibaren uğrayabileceği tüm kayıp ve hasar rizikolarını üstlenmek. Satıcıya B.7 gereği bilgi vermediği veya seçtiği taşımacı malı teslim almadığı takdirde, yani alıcı adına ayrılmış veya sözleşme konusu mal olduğu herhangi bir şekilde belirtilmiş olması koşulu ile, malın kararlaştırılan teslim tarihinden ya da bu amaç için saptanan sürenin bitiminden itibaren uğrayabileceği tüm kayıp veya hasar rizikolarını üstlenmek.

6. A.4'e uygun olarak, teslim edildiği andan itibaren mal ile ilgili bütün harcamaları karşılamak. Taşımacıyı belirtmediği veya görevlendirdiği taşımacı malı kararlaştırılan anda teslim almadığı takdirde ya da satıcıyı B.7 'ye uygun olarak uyarmadığı takdirde, ancak malın gereken şekilde alıcı adına ayrılmış olması yani belirgin şekilde ayrı bir yere konulmuş ya da söz konusu sözleşme ile ilgili mal olduğunun belirtilmiş olması koşulu ile yapılan tüm ek harcamaları karşılamak.

Tüm vergileri, harçları ve diğer resmi giderleri ve ayrıca malın ithali ve eğer gerekiyorsa üçüncü bir ülkeden transit geçişi dolayısıyla gerekli olan gümrük işlemleri giderlerini karşılamak.

7. Satıcıya yeterli bir süre içinde, taşımacının adını ve eğer gerekiyorsa taşıma türünü ve de malın taşımacıya teslim edilmesi gereken tarihi veya süreyi ve gerektiğinde malın taşımacıya teslim edilmesi gereken yerin kesin noktasını bildirmek.

8. A.8'e uygun olarak taşıma belgesini kabul etmek.

9. Aksine bir anlaşma yoksa, sevkiyat öncesi kontrol harcamalarını ödemek.

10. A.10'da belirtilen belgeleri veya bunların yerini tutabilecek elektronik mesajları sağlamak için gerekli harcamaların tümünü karşılamak ve satıcının bu madde uyarınca yardımcı olmak ve A.3 – a'ya göre taşıma sözleşmesi süzenlemesi için yapmış olduğu harcamaları üstlenmek.

Satıcıya istemesi durumunda, A.3 – a uyarınca taşıma sözleşmesinin düzenlenmesi için gerekli olduğu durumlarda konu ile ilgili bilgileri vermek.

3) Gemi Doğurultusunda Teslim / Free Alongside Ship (FAS)

Bu terim ile satıcının teslim yükümlülüğü, belirlenen limanda malların gemi doğurultusunda rıhtım veya mavnaya konmasıyla sona erer. Bu da, bu andan itibaren, malla ilgili tüm gider, yitlik veya hasar rizikolarının alıcı tarafından üstlenilmesi anlamındadır. Malın yükleme, boşaltma , nakliye ve sigorta masrafları alıcı tarafından ödenir. FAS'da sözleşmede belirtilen satış bedeline hem mal bedeli, hem de rıhtıma kadar yapılan nakliye ücreti dahildir.

Bu terim, alıcının ihraç için malları gümrükten çekmesi gerektiğini belirtir. Alıcı doğrudan yada dolaylı olarak ihraç işlemlerini yerine getirmeyecekse kullanılmamalıdır.

Bu terim yalnızca deniz veya içsu taşımacılığında kullanılır.

A. Satıcının Yükümlülükleri:

1. Satış sözleşmesinin koşullarına uygun biçimde malları teslim etmek.
2. Kararlaştırılan yükleme limanında, alıcı tarafından saptanan yükleme rıhtımında, sözleşmede öngörülen tarih veya süre içinde, malı gemi bordası doğrultusunda teslim etmek ve bunu alıcıya bildirmek.
3. Alıcının istemi halinde, rizikosu ve gideri ona ait olmak üzere, malın ihracı için gerekli ihraç lisansının veya resmi makamlardan alınması gerekli herhangi bir müsaadenin sağlanmasında alıcıya yardımcı olmak.
4. Malın kararlaştırılan yükleme limanında gemi bordası doğrultusunda fiilen teslimi anına kadar, mala ait tüm giderlerle rizikoları yüklenmek.
5. Malın, ambalajsız gönderilmesi olanaksız ise, giderleri kendisine ait olmak üzere malı ambalajlatmak.
6. Malın, ölçü, tartı, sayım ve kalite kontrolü gibi yoklama giderlerini ödemek.
7. Giderleri alıcıya ait olmak üzere malın menşe şahadetnamesini alıcıya temin etmek.
8. Alıcı istemde bulunduğu takdirde, giderleri ve rizikosu alıcıya ait olmak üzere, sevk ve/veya menşe memleketince verilen ve malın gönderilen memlekete ithali (ve gerekiyorsa başka bir devletin topraklarından transit olarak geçmesi) için gerekli belgelerin (konşimento ve/veya konsolosluk belgeleri dışında) sağlanmasında alıcıya her türlü yardımı yapmak.

B. Alıcının Yükümlülükleri:

1. Satıcıya, malın yükleneceği geminin ismini, yükleme limanını ve gemiye teslim tarihini, bildirmek.
2. Malın, sözleşmede saptanan tarihte yükleme limanında fiilen teslimi anından itibaren, malla ilgili tüm giderlerle meydana gelebilecek rizikolara katlanmak ve sözleşmede belirtildiği biçimde mal bedelini ödemek.
3. Kendisinin tayin ettiği geminin zamanında limana ulaşamamasından doğan ek giderleri yüklenmek.
4. Alıcı malı zamanında teslim almazsa bundan doğan tüm ek giderleri yüklenir.

D) Gemi Bordasında Teslim / Free On Board (FOB)

Bu terim ile satıcının teslim yükümlülüğü belirlenen yükleme limanında mallar gemi küpeştesini açtığı andan itibaren yerine getirilmiş olur. Mallarla ilgili tüm gider yitik veya hasar rizikoları bu noktadan itibaren alıcı tarafından üstlenilir. Eğer gemi küpeştesi pratikte birşey ifade etmiyorsa (örneğin roll-on/roll-off veya konteyner taşımacılığında olduğu gibi) FCA teriminin kullanılması daha doğru olur.

A. Satıcının Yükümlülükleri:

1. Satış sözleşmesinin koşullarına uygun biçimde malı teslim etmek.
2. Malı, kararlaştırılan yükleme limanında süre içinde tayin edilen gemi bordasına teslim etmek.
3. Giderleri ve rizikosu kendisine ait olmak üzere, malın ihracı için gerekli ihracat lisansını veya diğer resmi müsaadeleri almak.
4. Malın kararlaştırılan yükleme limanında gemi bordasına yüklenmesi için gerekli tüm giderler ile ihracat dolayısıyla ödenmesi gereken harç, resim ve diğer giderler dahil olmak üzere, malın geminin küpeştesini geçtiği ana değin meydana gelebilecek malla ilgili tüm gider ve rizikoları yüklenmek.
5. Malın ambalajsız olarak gemiye yüklenmesi olanaksız ise giderleri kendisine ait olmak üzere malı ambalajlatmak.
6. Malın ölçü, tartı, sayım ve kalite kontrolü gibi yoklama giderlerini ödemek.
7. İstendiğinde giderleri alıcıya ait olmak üzere malın menşe şahadetnamesini sağlayarak alıcıya temin etmek.

8. Alıcı istemde bulunduğu takdirde, giderleri ve rizikosu alıcıya ait olmak üzere, yükleme ve/veya menşe memleketince verilen, malın gönderilen memlekete ithali transit olarak geçmesi için gerekli bir konşimentonun veya bir belgenin sağlanmasında alıcıya her türlü yardımı yapmak.

B. Alıcının Yükümlülükleri:

1. Giderleri kendisine ait olmak üzere bir gemi kiralamak, satıcıya geminin ismini, yükleme limanını ve malın gemiye teslim edileceği tarihi bildirmek.
2. Malın yükleme limanında, geminin küpeştesinden geçtiği andan itibaren meydana gelecek malla ilgili tüm giderlerle rizikoları yüklenmek ve sözleşmede belirtildiği biçimde mal bedelini ödemek.
3. Tayin ettiği geminin zamanında veya saptanan süre içinde vasıl olmaması veya malı alamaması, bundan doğacak tüm ek giderlerle kararlaştırılan sürenin bitiminden itibaren meydana gelecek mala ait tüm rizikoları, ayrı konmak veya başka bir şekilde ayrımı yapılmış olmak koşuluyla yüklenmek.
4. Geminin ismini zamanında satıcıya bildirmezse sürenin bitiminden itibaren meydana gelecek tüm rizikoları, yüklenmek.
5. Konşimentonun sağlanması için gerekli tüm gider ve harçları ödemek.
6. Konsolosluk belgesiyle menşe şahadetnamesi dahil olmak üzere, A.7 ve A.8 maddelerinde sözü edilen belgelerin sağlanması için gerekli tüm gider ve harçları ödemek.

E) Mal Bedeli Veya Navlun / Cost And Freight(CFR)

Bu terim ile satıcı belirlenen varış limanına malı gönderebilmek için gerekli tüm giderleri ve navlunu ödemek zorundadır. Ancak malla ilgili yitik bir hasar rizikoları ile giderlerde görülebilecek artış, yükleme limanında malların gemi küpeştesini geçmesi anından itibaren satıcıdan alıcıya devredilmiş olur.

CFR terimi satıcının ihraç için malları gümrükten geçirmesi gerektiğini belirtir.

A. Satıcının Yükümlülükleri:

1. Satış sözleşmesinin koşullarına uygun biçimde malı teslim etmek.
2. Giderleri kendisine ait olmak üzere, malın taşınmasında kullanılan tipte bir gemi ile kararlaştırılan varma limanına taşınması için sözleşme yapmak ve navlun bedeli ile yükleme ve boşaltma limanındaki her türlü giderlerini ödemek.
3. Giderleri kendisine ait olmak üzere, malın ihracı için gerekli ihraç lisansını veya diğer resmi müsaadeleri almak.
4. Malın yükleme limanında geminin küpeştesini geçtiği ana kadar meydana gelecek tüm rizikoları yüklenmek.
5. Alıcıya, malın cirolu konşimentosu ile yüklenen mala ait faturayı göndermek. Konşimentonun akit konusu mallarla ilgili olması, alıcıya yada temsilcisinin emrine teslimini mümkün kalması gereklidir. Böyle bir konşimentonun tam takım "on board (gemi bordasında)", "shipped (gemiye yüklenmiş)" veya "received for shipment (yüklenmek üzere teslim alınmış)" konşimento olması ve yükleyici şirket tarafından eşyanın fiilen geminin bordasında bulunduğunu doğrulayan, bir tarihi taşıyan bir şerhi içeren teslim alma konşimentosu olması gereklidir.
6. Malın ambalajsız olarak gönderilmesi, ticari teamülden değilse, giderlerini vererek malı ambalajlatmak.
7. Malın tartı, ölçü, sayım ve nitelik kontrolü gibi yoklama giderlerini ödemek.
8. Alıcı istemde bulunduğu takdirde, giderleri ona ait olmak üzere, menşe şahadetnamesi ile konsolosluk faturasını alıcıya temin etmek.
9. Alıcı istemde bulunduğu takdirde, gider ve rizikosu ona ait olmak üzere, yükleme veya menşe memleketince verilen ve malın gönderildiği memlekete ithali transit olarak geçmesi için gerekli belgelerin sağlanmasında alıcıya her türlü yardımı yapmak.

A. Alıcının Yükümlülükleri:

1. Satış sözleşmesine uygun olmak kaydıyla satıcı tarafından sunulan belgeleri kabul etmek ve mal bedelini ödemek.

2. Varış limanında malları teslim almak ve navlun dışında, malın varma limanına ulaşıncaya kadar denizde taşınması esnasında meydana gelecek tüm giderlerle, navluna dahil bulunmamak kaydıyla, mavuna ve rıhtıma kadar taşıma ücreti dahil boşaltma giderlerini yüklenmek.

Not: Eğer mallar, C&F landed (CF rıhtıma boşaltılmış) olarak satılmış ise boşaltma giderleri satıcıya aittir.

3. Malın, yükleme limanında, geminin küpeştesini fiilen geçtiği andan itibaren meydana gelecek malla ilgili tüm rizikoları yüklenmek.
4. Malın yüklenmesi için zamanında talimat vermezse, bundan doğacak ek giderlerle, sürenin bitiminden itibaren meydana gelecek tüm rizikoları, yüklenmek.
5. Menşe şahadetnamesi ile konsolosluk belgelerinin sağlanması için gerekli gider ve harçları ödemek.
6. Yukarıda A.9 maddesinde sözü geçen belgelerin sağlanması için gerekli tüm gider ve harçları ödemek.
7. Malın ithali için veya ithali sırasında ödenmesi gerekli tüm gümrük vergileriyle diğer vergi ve harçları ödemek.
8. Gider ve rizikosu kendisine ait olmak üzere, malın ithali için gerekli ithal lisans veya permisini veya benzeri belgeleri sağlamak.

F) Mal Bedeli, Sigorta Ve Navlun / Cost, Insurance And Freight (CIF)

Bu terim ile satıcı CFR'deki yükümlülüklerine aynen sahiptir. Ancak ek olarak, malların taşınması sırasında yitik veya hasar rizikosuna karşı deniz sigortası temin etmek durumundadır. Satıcı sigorta sözleşmesini yapar ve sigorta primini öder. Alıcı bu terim ile satıcının sigortada sadece minimum kuvertür temin etme yükümlülüğü bulunduğunu bilmelidir.

Bu terim satıcının ihraç için malları gümrükten geçirmesi gerektiğini belirtir. Bu terim sadece deniz ve iç su taşımacılığında kullanılır. Eğer gemi küpeştesi pratikte birşey ifade etmiyorsa CIP terimini kullanmak daha uygun olur.

A. Satıcının Yükümlülükleri:

1. Satış sözleşmesine uygun biçimde malları teslim etmek ve sözleşme gerektiriyorsa, bunu tevsik etmek.
2. Giderleri kendisine ait olmak üzere, malın taşınmasında kullanılan tipte bir gemi ile kararlaştırılan varma limanına taşınması için sözleşme yapmak ve navlun bedeli ile yükleme sırasında ve boşaltma limanındaki her türlü giderlerini ödemek.
3. Giderleri kendisine ait olmak üzere malın ihracı için gerekli ihraç lisansını veya diğer resmi müsaadeleri almak.
4. Sözleşmede öngörülen taşıma risklerine karşı giderleri kendisine ait olmak üzere ve devredilebilir şekilde tanzim edilmiş bir deniz sigorta poliçesi sağlamak. Sigortanın, "FPA" koşullarını içermesi, CIF bedelini %10 fazlasıyla karşılaması ve sözleşmede yazılı para cinsi üzerinden düzenlenmesi gereklidir.

Sözleşmede aksi belirtilmedikçe, taşıma riskleri, bazı ticari ilişkilerde karşılanan veya alıcının özel durumlarda istemde bulunabileceği özel rizikoları kapsamazlar. Alıcı ile satıcının açıkça anlaşmaları gereken özel rizikolar arasında hırsızlık, yağmalama, sızıntı, kırılma, sıyrılma ve çizilme, diğer yüklerle temas, gemi terlemesi ve bazı özel ticarete ilişkin özel rizikolar yer almaktadır.

5. Aşağıda B.4 maddesindeki hüküm saklı kalmak üzere, malın, yükleme limanında fiilen geminin küpeştesini geçtiği ana kadar meydana gelecek tüm rizikoları yüklenmek.
6. Giderleri kendisine ait olmak üzere, alıcıya malın ciro lu konşimentosu ile fatura ve sigorta poliçesini veya belgelerini veya geçici sigorta ilmühaberini, gecikmesiz göndermek. Konşimentonun sözleşme konusu malları kapsamaması ve malın ciro veya başka bir suretle alıcıya veya onun temsilcisinin emrine teslimini mümkün kılması gereklidir. Böyle bir konşimentonun tam takım "on board (gemi bordasında)", "shipped (gemiye yüklenmiş)" veya "received for shipment (yüklenmek üzere teslim alınmış)" konşimento olması ve gemi şirketi tarafından eşyanın geminin bordasında bulunduğunu doğrulayan teslim alma konşimentosu olması gereklidir.
7. Alıcı istemde bulunduğu takdirde, gider ve rizikosu ona ait olmak üzere menşe şahadetnamesi ile konsoloslukça onaylı faturayı alıcıya temin etmek.

8. Alıcı istemde bulunduğu takdirde, gider ve rizikosu ona ait olmak üzere, bir önceki maddede sözü geçen belgeler dışında, yükleme ve/veya menşe memleketince verilen ve malın gönderildiği memlekete ithali (ve gerekiyorsa, başka bir memlekettten transit olarak geçmesi) için gerekli belgelerin sağlanmasında alacıya her türlü yardımı yapmak.

A. Alıcının Yükümlülükleri:

1. Satış sözleşmesinin koşullarına uygun olmak kaydıyla satıcı tarafından sunulan belgeleri kabul etmek ve sözleşmede öngörüldüğü biçimde mal bedelini ödemek.
2. Varış limanında malları teslim almak ve navlun ve deniz sigortası hariç olmak üzere, malın varma limanına ulaşıncaya kadar denizde taşınması esnasında meydana gelecek tüm giderlerle, navluna dahil olmamak mavnaya ve rıhtıma kadar taşıma ücreti dahil, boşaltma giderlerini yüklenmek. Sigorta poliçesi, harp rizikosunu kapsıyorsa, bunun giderini alıcı karşılayacaktır.

Not: Eğer mallar, "CIF landed (rıhtıma boşaltılmış)" olarak satılmış ise, boşaltma giderleri satıcıya aittir.

3. Malın, yükleme limanında, geminin küpeştesini fiilen geçtiği andan itibaren meydana gelecek malla ilgili tüm rizikoları yüklenmek.
4. Malın yüklenmesi için zamanında talimat vermezse, bundan doğacak ek giderlerle sürenin bitiminden itibaren meydana gelecek tüm rizikoları, yüklenmek.
5. Menşe şahadetnamesi ile konsolosluk belgelerinin sağlanması için gerekli gider ve harçları ödemek.
6. Yukarıda A.9 maddesinde sözü geçen belgelerin sağlanması için gerekli gider ve harçları ödemek.
7. Malın ithali için ödenmesi gerekli tüm gümrük vergileriyle diğer vergi ve resimlerini ödemek.
8. Gider ve rizikosu kendisine ait olmak üzere, malın ithali için gerekli ithal lisans veya permisini ya da benzeri belgeleri sağlamak.

G) Taşıma Ücreti Ödenmiş Olarak Teslim / Carriage Paid To (CPT)

Bu terim satıcının, malın kararlaştırılan varış yerine kadar taşınması için gerekli navlunu ödediği anlamına gelir. Malın yitik ve hasarına ait rizikolarla birlikte taşıyıcıya teslimden itibaren doğabilecek ek masraflar, malların taşıyıcının nezaretine verilmesinden itibaren satıcıdan alıcıya geçer.

Taşıyıcı bir taşıma sözleşmesinde demir, kara, deniz, hava, içsu taşımacılığı yada bunların birleşmesi sonucu ortaya çıkan taşımacılık işlemini üstlenen kimsedir.

H) Taşıma Ücreti Ve Sigorta Ödenmiş Olarak Teslim / Carriage And Insurance Paid To (CIP)

Bu terim ile satıcı CPT'deki yükümlülüklerine aynen sahiptir. Ancak ek olarak malların taşınması sırasında yitik veya hasar rizikosuna arşı kargo sigortası temin etmek durumundadır.

Satıcı sigorta sözleşmesini yapar ve sigorta primini öder .

I) Sınırdaki Teslim / Delivered At Frontier (DAF)

Bu terim satıcının teslim yükümlülüğünün, malların ihraç için gümrükten geçirilip, sınırdaki belirlenen yer yada noktada ancak bitişik ülkenin gümrük sınırından önce emre hazır tutulmasıyla sona ermesini ifade eder.

Sınır terimi , ihraç ülkesinin sınırı da dahil olmak üzere herhangi bir sınır için kullanılabilir. Dolayısıyla, terimin içinde sözkonusu sınırın her zaman nokta ya da yer belirtilerek kesin şekilde tanımlanmış olması hayati olarak önem taşımaktadır.

J) Gemide Teslim / Delivered Ex Ship (DES)

Bu terim ile satıcının teslim yükümlülüğü, malı belirlenen varış limanında, gemi bordasında, ithal gümrüğünden geçirmeden alıcının emrine hazır tutmakla sona erer. Satıcı, malların belirlenen varış limanına getirilmesi için gereken tüm gider ve rizikoları üstlenir. Bu terim sadece deniz veya içsu taşımacılığı için kullanılabilir.

K) Rıhtımda Teslim (Gümrük Vergi Ve Harçları Ödenmiş Olarak) / Delivered Ex Quay(Duty Paid) (DEQ)

Rıhtımda Teslim (Gümrük Vergi ve Harçları Ödenmiş Olarak)

Bu terim ile satıcının teslim yükümlülüğü, malları belirlenen varış limanında ithal gümrüğünden geçirilmiş olarak, rıhtım üzerinde alıcı emrine hazır tutmakla sona erer. Satıcı, malların o noktaya kadar taşınmasıyla ilgili vergi, resim ve diğer harçlarda dahil olmak üzere tüm riziko ve giderleri üstlenir.

Bu terim satıcı dolaylı yada dolaysız yoldan ithal lisansı sağlayamayacaksa kullanılmamalıdır. Eğer taraflar malların alıcı tarafından gümrükten geçirilmesi ve gümrük vergilerinin ödenmesini istiyorlarsa "duty paid" yerine "duty unpaid" terimini kullanmalıdır. Eğer taraflar satıcının yükümlülükleri arasından malların ithali için ödenecek bir takım giderleri çıkarmak istiyorlarsa (KDV gibi) bunu, bu etkiyi yaratacak sözcükler ekleyerek kesinleştirmelidirler.

L) Gümrük Resmi Ödenmemiş Olarak Teslim / Delivered Duty Unpaid (DDU)

Bu terim ile satıcının teslim yükümlülüğü, malların ithal ülkesinde, belirlenen yerde emre hazır tutulması ile sona erer. Satıcı, malların o noktaya kadar taşınması ve gümrük formalitelerinin yerine getirilmesi ile ilgili riziko ve giderleri üstlenmek durumundadır (İthalat için ödenmesi gereken vergi resim ve harçlar hariç).

Alıcı malların zamanında ithal için gümrükten çekilmemesinden kaynaklanan ek gider ve rizikoları üstlenmek durumundadır.

Eğer taraflar satıcının gümrük formalitelerini yerine getirip bundan doğabilecek gider ve rizikoları üstlenmesini istiyorlarsa bunu, bu etkiyi yaratacak sözcükler ekleyerek kesinleştirmelidirler.

Eğer taraflar satıcının yükümlülüklerine malların ithali için gerekli bazı giderleri eklemek istiyorlarsa (KDV gibi) bunu, bu etkiyi yaratacak sözcükler ekliyerek kesinleştirmelidirler. Bu terim taşıma şeklinden bağımsız olarak kullanılabilir.

M) Gümrük Resmi Ödenmiş Olarak Teslim / Delivered Duty Paid (DDP)

Bu terim ile satıcının teslim yükümlülüğü, malların ithal ülkesinde belirlenen yerde emre hazır tutulması ile sona erer. Satıcı, malların o noktaya kadar taşınması, ithal gümrüğünden geçirilmesi için gerekli vergi, resim ve diğer harçlar dahil olmak üzere riziko ve giderleri üstlenmek durumundadır. EXW terimi satıcı için ne kadar az yükümlülük ifade ediyorsa, DDP terimi de o kadar çok yükümlülük ifade etmektedir.

CE İŞARETİ

CE İşareti, Avrupa Birliği'nin, teknik mevzuat uyumu çerçevesinde 1985 yılında benimsediği Yeni Yaklaşım Politikası kapsamında hazırlanan Yeni Yaklaşım Direktifleri içerisinde yer alan ürünlerle ilgili olup, ürünlerin AB'nin ilgili direktiflerine uygun olduğunu ve gerekli bütün uygunluk değerlendirme faaliyetlerinden geçtiğini gösteren bir Birlik işaretidir.

CE İşareti aşağıdaki şekilde sembolize edilmektedir.



Yeni Yaklaşım Politikası kapsamında yayımlanan direktiflerde; ürünün tanımı, taşıdığı riskler, sahip olması gereken asgari güvenlik koşulları, uygunluk değerlendirme prosedürleri ayrıntılı bir şekilde belirlenmektedir.

CE işareti, tüketiciye bir kalite güvencesi sağlamaz, yalnızca ürünün, asgari güvenlik koşullarına sahip olduğunu gösterir. CE İşareti, bir yandan tüketiciye ürünün güvenli olduğu bilgisini verirken, diğer taraftan, ticari açıdan, ürünlerin bir üye ülkeden diğerine dolaşımı sırasında bir çeşit pasaport işlevi görmektedir. Bu işareti taşıması gereken, Yeni Yaklaşım kapsamı bir ürünün, bir Avrupa Birliği ülkesine girişi için, üzerinde CE İşareti bulunması zorunludur.

CE uygunluk işaretinin iliştilmesi ve kullanımına ilişkin esaslar aşağıda belirtilmektedir:

- I. Bir ürünün, CE işaretinin iliştilmesini gerektiren birden fazla teknik düzenlemeye tabi olması durumunda, CE uygunluk işareti, ürünün, ilgili tüm teknik düzenlemelerin hükümlerine uygun olduğunu gösterir.
- II. CE uygunluk işareti;
 - a) İlgili teknik düzenlemede aksi belirtilmediği takdirde, en az 5 mm boyunda "CE" harflerinden oluşur.
 - b) Bu işaret için öngörülen oranlara ve şekle bağlı kalınmak üzere, küçültülebilir veya büyütülebilir.
 - c) Ürüne veya veri levhasına iliştilir. Ürünün yapısı gereği bunun mümkün olmaması halinde, etiketine, ambalajına ve ilgili teknik düzenlemenin ürünün beraberinde herhangi bir dokümanın bulunmasını gerektirdiği durumlarda, bu dokümanlara iliştilir.
 - d) Görünür, okunabilir ve silinmeyecek şekilde iliştilir.
 - III. CE uygunluk işareti, üretim kontrol safhasının sonunda iliştilir.
 - IV. İlgili teknik düzenlemenin gerektirdiği durumlarda, CE uygunluk işaretinin yanında, üretim kontrol safhasında yer alan onaylanmış kuruluşun Komisyon tarafından verilen kimlik kayıt numarası yer alır.
 - V. Belirli ürünlerin kullanımına ilişkin özelliklerin belirtilmesinin gerektiği durumlarda, CE uygunluk işareti ve onaylanmış kuruluşun kimlik kayıt numarasından sonra bir piktogram veya kullanma kategorisini gösteren başka bir işaretleme yer alabilir.
 - VI. Ürünlere, CE uygunluk işaretinin anlamı ve şekli hakkında üçüncü şahısları yanıltacak başka işaretler iliştililemez.
 - VII. Ulusal veya uluslararası bir standarda uygunluğu belirten işaretler CE uygunluk işaretinin görünebilirliğine ve okunabilirliğine zarar vermemek kaydıyla, ürüne, ambalajına veya ekli dokümanına iliştililebilir.

VIII. CE uygunluk işareti, üretici tarafından iliştilir. Onaylanmış kuruluşun kimlik kayıt numarası, kendi sorumluluğu altında, kendisi veya üretici tarafından iliştilir. Bugüne kadar belli ürünler itibariyle AB'ye ihracatta zorunlu olarak aranan CE işareti uygulaması, ilgili mevzuatın yürürlüğe girmesiyle birlikte, Türkiye'de iç piyasaya arz edilecek ürünler ile ithal edilecek ürünler için zorunlu hale gelecektir.

“CE” işareti iliştilmesi zorunlu olan ürün grupları hangileridir ?

Halihazırda;

- alçak gerilim cihazları,
- basit basınçlı kaplar,
- oyuncaklar,
- inşaat malzemeleri,
- elektromanyetik uyumluluk,
- makineler,
- kişisel koruyucu donanımlar,
- otomatik olmayan tartı aletleri,
- vücuda yerleştirilebilir aktif tıbbi cihazlar,
- tıbbi cihazlar,
- in vitro diagnostik tıbbi cihazlar,
- gaz yakan aletler,
- sıcak su kazanlarının verimlilik gerekleri,
- sivil kullanım için patlayıcılar,
- potansiyel olarak patlayıcı ortamlarda kullanılan ekipmanlar,
- asansörler,
- ev tipi elektrikli buzdolapları, dondurucular ve bunların kombinasyonları için enerji verimlilik gerekleri direktifi,
- basınçlı ekipmanlar,
- telekomünikasyon terminal cihazları ve uydu yer istasyonları,
- gezi amaçlı tekneler,
- radyo ve telekomünikasyon terminal ekipmanları,

ile ilgili Avrupa Birliği Direktifleri kapsamına giren ürünlere CE işareti iliştilmektedir.

“CE” işareti ürüne nasıl iliştilir ?

CE İşareti, ürünün AB'nin Yeni Yaklaşım Direktiflerine uygun olarak üretildiğini ve belgelendirildiğini göstermektedir. Diğer bir ifade ile ürünün, temel gerekler olarak tanımlanan ve insan sağlığı, can ve mal güvenliği, hayvan ve bitki yaşam ve sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması açısından asgari güvenlik koşullarına sahip olduğunu gösteren bir işarettir.

Yeni Yaklaşım direktifleri kapsamındaki bir ürünün, CE İşaretili olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. Ancak; eğer üretici ya da üreticinin yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmek zorundadır.

CE işaretinin iliştilmesi iki şekilde olmaktadır.

Düşük riskli ürünlerde, üretici, kendi imkanlarıyla veya başka bir test kuruluşuna ürününün testini yaptırmak suretiyle, ürünün ilgili direktife uygun olup olmadığını tespit etmektedir. Ürünün uygun olması halinde, üretici bir uygunluk beyanı düzenleyerek ürüne CE işaretini iliştilmektedir.

Yüksek riskli ürünlerde ise, üreticinin mutlaka AB üyesi ülkelerde yerleşik olan fakat diğer ülkelerde de şube veya temsilcilikleri bulunan onaylanmış kuruluşlara (notified body) başvurma zorunluluğu bulunmaktadır. Üçüncü bir taraf olmak zorunda olan bu test ve/veya belgelendirme kuruluşlarının yapacağı test sonucunda ürünün ilgili mevzuata uygun olduğunun tespit edilmesi halinde üretici

yine bir uygunluk beyanı düzenleyerek ürününe CE işaretini iliştiirmektedir. Bir ürünün hangi gruba girdiği ilgili direktifte belirtilmekte veya test kuruluşları aracılığıyla tespit edilebilmektedir.

Avrupa Birliğinde, CE İşareti verebilecek test ve belgelendirme kuruluşları, üye ülke yetkilileri tarafından altyapısı yeterli görülen kuruluşlar arasından belirlenmektedir. Üye ülke yetkilileri tarafından belirlenerek AB Resmi Gazetesinde yayımlanan kuruluşlar onaylanmış kuruluş (notified body) statüsünü almaktadır. Üye ülkelerce belirlenen onaylanmış kuruluşlar Avrupa Birliği Komisyonuna bildirilmekte ve diğer üye ülkelere duyurulması amacıyla bu kuruluşların isimleri AB Resmi Gazetesinde yayımlanmaktadır. Bu kuruluşların teknik açıdan yetkin olmaları gerekmektedir. AB’de bu kuruluşların akredite edilmiş olmaları yetkinliklerini ispat konusunda iyi bir yol olarak görülmektedir.

Ürüne “CE” İşareti İliştirilmesine İlişkin İşlemler

- Ürününüzle ilgili Yeni Yaklaşım Direktifini/Direktiflerini belirleyiniz.
- Şayet mevcut ise, ilgili Uyumlaştırılmış Avrupa Standartlarını tespit ediniz.
- Ürününüzün satılabileceği AB üyesi ülke/ülkelerde söz konusu ürünle ilgili hala yürürlükte olan milli kuralların bulunup bulunmadığını araştırınız.
- Ürününüzün ilgili Yeni Yaklaşım Direktifinde/Direktiflerinde yer alan temel gereklere uygunluğunu tespit etmek için öngörülen uygunluk değerlendirme yöntemini tespit ediniz (Modül).
- Ürününüzün temel gereklere uygunluğunun tespiti için Onaylanmış Kuruluşa başvurulması gerekip gerekmediğini belirleyiniz.
- Uygunluk değerlendirme işlemlerinin tamamlandığından emin olmak açısından, talep edilen tüm test ve uygunluk kriterlerini tamamlamak için bir Onaylanmış Kuruluş ile yakın olarak çalışınız.
- **Teknik Dosyayı** ve Direktif/Direktiflerde talep edilen diğer rapor ve belgeleri muhafaza ediniz.
- Uygunluk değerlendirmesini müteakip **Uygunluk Beyanını** ve varsa talep edilen destekleyici delilleri hazırlayınız.
- Ürünün üzerine, etiketine, ambalajına veya beraberindeki belgeye “**CE**” işaretini doğru olarak iliştiirdikten sonra ürünü piyasaya arz ediniz.